Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 205 (16428) | 1983 оной сентябриин 6, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

…ИТАТОР

…организациин эдэбхитэд, агитаторнууд, …торнууд хүн зонине коммунис ёһоор хү…гмшагай ажал хэрэгтэ зоригжуулха талаар …ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг юм. Үй…лгнуудта: цех болон халаануудта, фермэ… даалгагдаһан агитаторнууд парти, прави…һан зорилгонуудые олон түмэндэ хүргэхэ, …тэдэнэрэй дунда социалис мүрысөө эмхид… ба уялгануудые бэелүүлхэ, ажалай журам …үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ …хандуулдаг байна.

…республикын партийна организацинуудай …оо 15 мянган агитатор, 9 мянган политин… зоной дунда ойлгууламжын, эмхидхэ…тулын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэрэй …гтай бэрхэ, хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ …сэтэйгээр хүдэлдэг агитаторнууд олон. Жэ… районой «Коммунизм» колхоздо коммунист …кович Батуев хорёод жэлдэ агитатораар … дуй дүршэлтэй болонхой. Тэрэ бүхы по…дэлмэрээ ажал хэрэгтэйнь нягта холбоотой… гуримтай. Агитаторай хүдэлмэри нэн … дүнгүүдээр, хүнүүдэй ажалай журамаар …нэлээр лэ сэгнэгдэдэг гэжэ тэрэ зүб ойлго… тэрээндэ даалгагдаһан хонишод, һаалишад, … даабаринуудаа ходо үлүүлэн дүүргэдэг, …аргаша хорооха, продукциин шанар дээ…р һайн аша үрэ туйладаг байна. Тимлюйн …одой тээрмэдэлгын цехэй агитколлективые …ндрий Изосимович Угрюмов хүтэлбэрилнэ. … элдэб олон мэргэжэлэй хүнүүд томи…тээрмэдэлгын цехэй халаанай начальнигууд … В. А. Синюк, В. П. Соболев, түхеэрэлгэ…барилха талаар мастер Л. Г. Суворов, ма…Герман болон бусад бии. Хамта ажалладаг …дунда ходо байхадаа цехэй агитаторнууд …ай һанал бодолые ба эрилтэнүүдые һайса …өөрөө ба өөрынгөө жэшээгээр, цехэй коллек…ивэнд харилсаа холбоо байгуулжа шадана.

…йн модоной промышленностиин комбинад…нецов агитатораар мүн лэ үнинэй хүдэлдэг … коллектив доторөө бригадна подрядай …уулхэ талаар габьяа ехэтэй хүн. Тиигэжэ …эрпшэн бүхэн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ …нуудаа бэдэрдэг, мэргэжэл шадабарая дээ… оролдодог болонхой. Имэ жэшээнүүд

…ее үедэ үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын … тэдыгээр хизаарлажа болохогүй, тэрэ… социализмые нарижуулан һайжаруулха, …хүмүүжүүлхэ гэһэн ехэ ба орёо нарин зорилго…дүүдтэ хүрэмөөр үргэхэ тухай КПСС-эй … (1983 он) Пленум дээрэ хэлсэгдэжэ, …удха шанартай тогтоол абтаһан байна. Эндэ …дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэрине …уулха тухай хэлэгдэнэ бэшэ, харин бүхы …, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин янза түхэл…арганууды эрид хубилгаха эрилтэ табигда…һээ партийна эхин организацинууд агит…ые бэхижүүлхэ, агитаторнуудаар эрдэмтэй, … ойлгуулжа шадаха, ажал хэрэг мэдэхэ, …, бээ абажа ябаха талаар бүгэдэндэ жэшээ …коммунистнуудые, комсомолшуудые, шэлэн та… Бодото байдал дээрэһээ абаад үзэхэдэ, мү…дын агитколлектив эмхидхэгдэнэ. Нэгэнинь …хубинуудта даалгагдаһан агитаторнуудые, … зоной ажаһуудаг газарта хүдэлдэг агита…эдхэнэ. Тиигэжэ һуурин тосхонуудта, хүдөө …алладаг, ажаһуудаг бүхы хүнүүд— ехэ ба…торнуудта даалгагдадаг байна. Жэшээнь: …ой Онинобоорско һууринда ажаһуудаг зоной …дунда һургуулиин багша Александр Дашие…ной хүтэлбэрилдэг агитколлектив ойлгуу…хүмүүжүүлгын хүдэлмэри сагүргэлжэ ябуулжа … арбан айл бүхэндэ агитатор даалгагдан…нуудаар гол түлэб багшанар томилогдон…даажа абаһан участок дээрээ ажаһуудаг бү…һайса мэдэхэ, хэнинь ямараар ажалладаг бэ, …зэргэ һуралсанаб, журамтай гү гэжэ хуу … асуудалнуудаар хүнүүдтэй хөөрэлдэхэеэ … заншалтай. Агитаторнууд Ц. Д. Ширапов, …анова болон бусад зоной дунда ехэ хүндэтэй

… партийна организацинууд хүн зоной ажа…та политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгые …рине Советүүдтэ һунгалтануудай болохо …ргэдэг буруу гуримтай. Энээндэ … хэрэгтэй. Политическэ, хүмүү…дэлмэри ямар нэгэн кампаниин гуримаар … саг үргэлжэ, бодомжотой наринаар ябуулаг… ха юм.

… бүхэн даажа абаһан участок дээрээ ажалла…даг бүхы зонине һайса шэнжэлхэ, тэдэнэрэй …ые мэдэхэ уялгатай. Тэрээнгүйгөөр хүнэй …дэ хүрэхэнь бэрхэтэй. Илангаяа ажал хэхэ … абаха эдихые хүсэдэг, архиншэ, һамуу …, хонжоо наймаа хэжэ, зөөри зөөшэ ехээр …эрилзэдэг, социалис зөөри үбэршэлхые һэ… журам алдадаг, хара амяа харадаг, һүзэг… онсо анхаралдаа абаа, тэдэнэртэй тусгаар …ббулха, арюун зүб замда тэдэнэрэй гарахадань … агитаторай уялга мүн.

…агитаторнууд партийна организацингаа, …эйнгээ хүтэлбэрилэгшэдтэй саг үргэлжын …затай байха, участок дээрэхи байдал тухай…хөөсэжэ байха жэшээтэй. Нүгөө талаһаа аги…һара бүхэндэ семинар үнгэргэжэ, тэдэнэ…риин дүнгүүдтэй, коллективэй урда табигда…зорилгонуудтай танилсуулха, политическэ хү…улха дүршэл шадабарида һургаха, тэрэнээ …дадаль туһалха байна.

…нет арадай үмэнэ агитаторай харюусалга ехэ. …абаһан участок дээрэхи хүн зонойнгоо ажал …уудалай, политическэ мэдэрэлэй, һуралсалай, … түлөө харюусаха уялгатай. Тиимэһээ аги…бүхэндэ, бүлэ бүхэндэ эгээн дүтэ хүниинь, … зүбшэхэ, баяр ба гашуудалаа хубаалдажа … тетэпние хүмүүжүүлхэдэ туһалха хүниинь …й.

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДА, ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ — ЭРШЭ, ЭДЭБХИ, ЭМХИ ГУРИМ!

ФОТОРЕПОРТАЖ

ХАМТЫН ХҮСЭН ЕХЭ

Тээ мэндэ эндэ ябахадамнай Сэлэнгэ мүрэнэй баруун эрье зүбшаһан сабшалан дээрэ хүнэй бүһэдэ хүрэмэ гэхээр үдхэн ногоон ургашанхай, тэрэнние тракторай косилка урматайгаар унагаажа байба. Тэрээнһээ тээ саанань хатаһан баалнуудые хумижа ябаһан агрегадай тармуурай таһалгаряагүй хар-яр гэхэ дуулдана. Нүгөөдэ тракторынь обоологдоһон үбһэ түлхиһээр түлхеэд, томо бухал болгоһон бэеэрээ һая һуури табигдаад байһан һури тээшэ абаад ябашана.

Юрэдөө, хаанашье ажалай халуун амисхал бусална гэжэ мэдэхээр. Эндэ «Пограничный» совхозой түрүү луговод А. А. Рявкинай хүтэлбэрилдэг звеногойхид үбһэ хуряажа байгаа юм.

—Манай звено энэ сабшалан дээрэ хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Эндэхи газарайнь хүрьһэн муушаг, дороо элһэтэй, хайр шулуутай аад, ёһоор уһалаагүй, үтэгжүүлээгүйдэ мүртэй ургаса гарадаггүй. Бури нёдондо эндээ ехэхэн хүдэлмэри хэжэ, шадалаараа оролдожо, 2440 центнер үбһэ абахын орондо 3500 центнер үбһэ бэлэдхээ һэмди. Гэбэшье хэһэн хүдэлмэримнай хүсэд сэгнэгдээгүй, ямаршье урмашуулгын түлөөһэн, шан үгөөгүй юм. Энээндэнь зарим гэшүүднай гомдоһоншье, звеноһоо гаража ошохомнайшье гэлдэһэн байха,—гэжэ звеное даагша хөөрэнэ.

—Теэд тэрэ гэһээр ажалдатнай ямар хубилалта болоо гээшэб— гэжэ асуубаб.

—Олон юумэн хубилаа лдаа. Ингэжэ хуушанай гуримаар хүдэлжэ холо ошогдохогүй гэжэ тиихэдэ ойлгоо һэмди. Тиигээд хамтын подрядай гуримда орожо, бүхы сабшалангайнгаа ёһотойл эзэд болоно, газар дээрээ бүхы хэрэгтэй хүдэлмэри өөһэдөө хээбди. Илангаяа газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ, ургасыень эрид һайжаруулха хүдэлмэрине технологическа картын ёһоор бэелүүлдэг болообди. Гадна энэ жэлдэ имагтал өөһэдынгөө үүсхэлээр үшөө 30 гектар эзэгүй газарые уһалаабди. Заримдаа урдань ямаршье тарифта оруулагдадаггүй хүдэлмэрине бүтээгээбди. Юуб гэхэдэ, эдэ бүгэдэ ургасаар харюулагдаха, ехэ үбһэ абаал һаамнай, ажалай түлөөһэн ехэ байха гэжэ хүн бүхэн мэдэжэ хүдэлнэ бшуу,—гээд нүхэр Рявкин хэлэнэ.

Звеногойхидой бүхэли үбэлдөө, хабартаа, зундаа эсэшэ сусашагүйгөөр хэһэн ажалынь бодотоор харюулагдажа байна. Мүнөө сабшалан дээрэһээнь гектар бүриһөө дундаар 33—34 центнер үбһэн абтана. Һүүлэй мэдээгээр эндэ 3500 гаран центнер үбһэн һурилэгдөө гэхэ гү, али урид хараалагдаһан түсэбһөөнь 700 гаран центнер ехэ тэжээл бэлэдхэгдэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ һүүлшын хэдэн арбаад гектарай ногоон сабшагдажа, хуряагдажа байна. Энэ звенодо дүршэлтэй бэрхэ механизатор П. В. Корытов тракторай косилкаар үбһэ сабшахадаа, үбһэ тармахадаа, самоходоошье илангаяа үндэр бүтээсэ туйлана. Гансашье тэрэ бэшэ, звеногой бүхы гэшүүд булта эрхимээр хүдэлнэ. Ондоогоор хэлэбэл, эндэхи ажалай эмхидхэлэй шэнэ онол арга—хамтын подряд ашаг үрэ, «амтые» яһала таняа гэхэдэ алдуугүй.

Н. ВИКТОРОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: механизатор П. В. Корытов косилкынгаа шүдэ заһабарилжа байна; һурилэлгэ түлэг дундаа.

Хяагтын район.

Авторай фото.

ЕШМЭЭН УНАГААНА

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ орооһо таряанай тогтууритай баян ургаса ургуулһан Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд диилэнхи тарягаа амяарлан хуряахаар түсэблэнхэй юм. Тиин мүнөө комбайнернуудынь 594 гектарта таригдаһан ешмээнэй ургаса сабшажа, баал болгон унагаана. Тобшолбол, Николай Хинипович Валиулинай, Георгий Герасимович Калашниковай хүтэлбэрилдэг бригаданууд эдэ үдэрнүүдтэ 400 шахуу гектарай ешмээн сабшаад байнхай

Даалгагдаһан машина, техникээ ургаса хуряалгада һайнаар бэлдэһэн эдэ бригадануудай механизаторнууд түрүүшын удэрһөө бүтээсэтэйгээр ажаллана. Һаядаа Павел Фарвазович Тлязовай ударидадаг бригадын механизаторнууд унагаагдажа хатаһан баалнуудые суглуулжа, орооһыень сохижо абаха харюусалгата ажалаа эхилхээр түхеэрнэд.

В. ШИРДАРМАЕВ.

УРАГШАТАЙ

Захаамнай районой Харацайн совхозой дүй дүршэлтэй комбайнернууд Василий Павлович Ваганов, Сергей Николаевич Жаркой гэгшэд түрүүшын удэрһөө үндэр эмжалта туйлана. Тэдэнэр туд тудтаа 150—150 гектар таряа сабшанхай.

Хадалта дээрэ хүдэлдэг комбайнернууд Андрей Клаузов, Владимир Кравцов гэгшэд халаанайнгаа даабари 120 процент хүрэтэр бэелүүлнэ.

Хуряалгын эхинһээ хойшо энэ ажахыда 500 шахуу центнер орооһо таряан тоогто буулгагданхай.

Манай корр.

ДООДО-НУГЫН САБШАЛАНДА...

Эртын наранай уулын саанаһаа һая бултайн гаража байха үеэр Хурбын совхозой парткомой секретарь Д. Д. Табдановтай сугтаа Доодо-Нугын сабшаланда хүрэжэ ерэхэдэмнай, Бато-Мунко Гармаевич Самбуевай звено ажалдаа шамдан, трактор машинануудаа таршагануулан гаража байгаа һэн.

— Эндэ 12 хүнһөө бүридэһэн оньһожоруулагдамал звеногой коллектив хүдэлнэ — «Хамаг машина техникээ өөһэдынгөө хүсөөр заһабарилан үбһэ хуряалгада бэлэн болгоһон байна, — гэжэ парткомой секретарь нүхэр Табдаев хөөрэнэ. — Бато-Мунко Гармаевич гээшэмнай олон жэлэй туршада луговодоор хүдэлжэ ябаһан хүн даа. Дүй дүршэлөөршье яһала баян болонхой. Нёдондо жэлдэ гектар бүриһөө 15 центнер ургаса ургуулан хуряажа абаһан байха.

Хүрэжэ ерэһээр Доржо Вандаевтай уулзагдаба. Энэ нүхэрнай луговодоор хүдэлдэг. Мүнөө тракторна косилкаар үбһэ сабшана. Тэрээнтэй сугтаа комсомолой гэшүүд механик Аюур Доржиев, Зүүн-Сибириин технологическа институдай гурбадахи курсын студент Валерий Казазаев гэгшэд трактористнуудаар хүдэлнэ.

— Манай коллектив 347 гектар сабшалангай талмайтай юм. Тэрээн дээрэһээ 4510 центнерһээ бага бэшэ үбһэ ногоо хуряан абаха даабаритайбди. Тэрэмнай дүүргэгдэхэл байха,—гэжэ Б-М. Г. Самбуев даамгай дарууханаар хөөрэнэ. — Нарата үдэр, час бүхэнние ашагтайгаар хэрэглэхэ гэжэ оролдогдоно. Тракторай хүсөөр абажа шадагдахагүй газарай ногоо морин косилкаар сабшанабди. Мүн гарааршье сабшагдажа тармагдана».

Звенодо нютагай дунда һургуулиин юһэдэхи классай һурагшад Баир Самбуев, Валерий Данзанов, Сергей Митыпов гэгшэд эршэтэйгээр ажаллана. Эдэ гурбан бэрхэ хажууршад болоно ябана.

— Гар хажуураар үбһэ сабшахаһаа гадуур, хатаһан ногоо тармажа бухаллаад, һурinuуд болгон сомохоло, манай аха нүхэр Сергей Нимаевта туһалнабди, — гэжэ Валерий Данзанов хэлэнэ.

Б-М. С. Самбуевай хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, габшагай шамбайгаар ажаллан, үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ туйлана. Тиин хоёр удаа совхоз доторөө түрүү һуури эзэлэн, дамжуулгын улаан вымпелдэ хүртэһэн, мүнгэн шангуудые абаһан байна.

Тус звеногой эрхим ажал хүдэлмэри тухай нютагай радиогоор дамжуулагдаһан, «Шэнэ Үдэ» газетын хуудаһануудта бэшэгдэһэн байха юм. Мүнөө звеногой гэшүүдэй хүсөөр 1900 гаран центнер үбһэн сабшагдан, үндэр һуринүүд болгон табигдаад байна.

Ингэжэ Б-М. Г. Самбуевай звеногой үбһэшэд эдэбхи ехэтэйгээр ажаллажа ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэн абахын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЭЖЭЛЭЛ

ТҮРГЭДХЭХЭ САГ ТУЛАНХАЙ

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин байгша оной августын 29-нэй мэдээгээр республикымнай колхоз, совхозуудта бүхыдөө 250075 тонно үбһэн һурилэгдэжэ, 190361 тонно сенаж, 543196 тонно силос дарагдаһан, мүн 26343 тонно витаминтай ногооной гурил, 3763 тонно набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэһэн байна. Тобшолбол, бүхы дээрээ 248431 тонно тэжээлэй единицын хэмжээнэй тэжээл абтажа, хараалагдаһан түсэб 45 процентдэ хүргэгдэбэ.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ харюусалгата хүдэлмэрээ саг болзортонь эхилээд, һайнаар эмхидхэжэ ябуулһан ажахынууд, районууд хамагһаа урагшатай байһаниинь мүнөө элирэн харагдана. Түрүү ажахы, районууд гансашье тэжээл бусадһаа ехээр бэлэдхээ бэшэ, мүн хуряажа, даража абаһан үбһэниинь, сенаж, силос болон витаминтай ногооной гурилынь эрхим шанартай гэжэ тодоруулагданхай. Ниитынгээ адууһа малда үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ байһан ажахынууд мүнөөшье энэ хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһээр юм. Таряа хуряалгын һаял эхилжэ байһан һүүлэй үдэрнүүдтэ силос дараха, үбһэ һурилхэ ажалынь илангаяа эршэмтэйгээр ябуулагдана.

Һүүлэй дүнгөөр республикымнай колхоз, совхозуудта сабшагдахаар хараалагдаһан таримал ногооной, сабшалангай ургасын 55 процентнь гэхэ гү, али 293583 гектарай ногоон сабшагдаад байна. Үбһэ хуряалгаа эртүүр эхилһэн Захааминай, Кабанскын, Хяагтын, Түнхэнэй районууд түсэбөө 61—76 процентдэ хүргэнхэй. Тиин гэһээ Яруунын, Прибайкалиин, Баргажанай районуудай ажахынууд мүнөө хүрэтэр сабшалангайнгаа ургасын хахадыеньшье сабшаагүй байһаар.

Үнгэрһэн хугасаа соо Хяагтын, Кабанскын районууд үбһэ бэлэдхэхэ талаар бултанһаа урагшатай гэхэ гү, али даабаря 85—88 процент бэелүүлэнхэй. Тиихэдэ Улаан-Үдын, Түнхэнэй, Прибайкалиин, Мухар-Шэбэрэй, Хурамхаанай, Хэжэнгын, Загарайн, Бэшүүрэй районууд түсэбөө хахадлаа. Ногооной ургахые хүлеэжэ нобшорһон Яруунын, Хориин, Баунтын районууд хараалагдаһан даабаряа 21—39 процентдэ хүргөөд байна. Намарай эхин һарын гараад байхада иимэ багаар үбһэ һурилһэн эдэ районуудай ажахынууд хюруугай унеагүй байһанда тэжээл бэлэдхэлгээ эрид түргэдхөөгүй һаа, түсэбөө яашье дүүргэжэ үрдихэгүйнь эли.

Шэмэтэй тэжээл болохо сенаж дараха ажал дүүрэнтэжэ байна. Һүүлэй мэдээгээр, республикымнай ажахынууд түсэбөө 90 процент бэелүүлэчхэй. Сенаж ехээр нөөсэлжэ абадаг Загарайн, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Хяагтын, Сэлэнгын, Улаан-Үдын районууд даабаряа үлүүлэн дүүргээ. Тиихэдэ Бэшүүрэй, Зэдын, Кабанскын районуудай ажахынууд түсэбөө бэелүүлхээр дүтэлэнхэй юм. Шэмэ шанартай сенаж дараха хүдэлмэрээ оройтон эхилһэн Баргажанай, Захааминай, Мухар-Шэбэрэй районууд даабаряа мүнөө хүрэтэрөө хахадлаашьегүй. Мүнөө сенаж дараха хаһа дүүрэжэ байнхай. Ушарынь хадаа сабшалангай ногоон эдеэшэжэ, сенаж болгоходо хэрэгтэй шэмэтэ бодосуудынь доошолжо байна гээшэл.

Силосэй траншейнүүдэй дэргэдэ шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ эршэдэнэ. Һаяын байдалаар Кабанскын райондо энэ ажал урагшатайгаар ябуулагдана. Эндэ түсэбынь 84 процент бэелүүлэгдэнхэй. Тиихэдэ Хойто-Байгалай районой ажахынууд даабаряа 98 процент, Улаан-Үдын районой колхоз, совхозууд 65 процент дүүргэнхэй. Тэрэшэлэн Хориин, Бэшүүрэй, Прибайкалиин, Мухар-Шэбэрэй районууд даабаряа хахадлахаар ойртонхой. Саашадаа силос дараха хүдэлмэрээ улам эршэмтэйгээр ябуулжа, силосэй ургамалнуудые гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа дүүргэхэ эрилтэ табигдана. Мүн силос дарахадаа шанарыень дээшэлүүлхээр химическэ консервантнуудые холилсохо ёһотой.

Ногооной витаминтай гурил гаргаха талаар Хурамхаанай, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Кабанскын районууд эрхимлэнэ. Тус районуудай ажахынууд түсэбөө 98—85 процент дүүргэнхэй юм. Тиин гэһээ Баргажанай, Улаан-Үдын, Захааминай, Сэлэнгын, Прибайкалиин районууд түсэбөө оройдоол 23—47 процентдэ хүргөөд байна. Гээгдэлдэ ороһон эдэ районуудай ажахынууд бүхы агрегадуудаа хоёр халаанда хүдэлгэжэ, витаминтай ногооной гурил гаргагшадай ажалые наринаар хинан шалгаха эрилтэ табина.

Республикымнай ажахынуудта малай условно толгой бүхэндэ 4,3 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнй тэжээл бэлэдхэгдээд байна. Кабанскын райондо малай условно толгой бүхэндэ (гахай, шубуу оруулангүйгөөр) 9,7 центнер, Улаан-Үдын райондо 7,6 центнер, Прибайкалиин райондо 6,8 центнер. Загарайн райондо 6,1 центнер тэжээлэй единицын хүртэхөөр тэжээл нөөсэлэгдөө. Тиин гэһээ Баргажанай, Зэдын, Яруунын, Захааминай, Хурамхаанай. Хориин районуудта малай условно толгой бүхэндэ оройдоол 2,9—3,8 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбһэ тэжээл бэлэдхэгдэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозуудта орооһо таряанай ургаса хуряаха харюусалгата хүдэлмэри түлэг эхилбэ. Тиимэһээ эндэ техникэ, хүнүүд, илангаяа механизаторнууд олоор элсүүлэгдэхэ байна. Таряа хуряалгын, силос даралгын, мүн малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ халуун хаһануудай зэргэшээд байһан мүнөө үедэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгээ унжагайруулангүй түргэнөөр ябуулха гээшэ онсо шухалада тоологдоно.

…С-эй ОБКОМДО БОЛОҺОН ЗҮБЛӨӨН

…КПСС-эй обкомдо партиин горкомуудай бо… нэгэдэхи секретарьнарай зүблөөн болоо.

… организацинуудта тоосоото һунгалтын суг…гаргахэ асуудалаар КПСС-эй ЦК-да болоһон …нгүүд тухай. КПСС-эй горкомууд болон … бэелүүлхэ зорилгонууд тухэй» элидхэл …обкомой секретарь **В. Г. Бирюков** хэһэн байна.

… зүблөөн дээрэ мал ажалай продуктнуу… болон бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтын ябаса … зүбшэн хэлсэгдээ. Тус асуудалаар КПСС-… секретарь **В. Ф. Лысов** мэдээсэл хээ.

… дээрэ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой …секретарь **В. И. Карпов**, КПСС-эй Бэшүүрэй …гэдэхи секретарь **А. И. Плотников**, КПСС-эй …йкомой нэгэдэхи секретарь **С. Б. Жаргалов**, …Баргажанай райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Б.** … КПСС-эй Гусиноозерскын горкомой нэгэдэхи … **А. С. Аржанович**, КПСС-эй Хяагтын райко… секретарь **К. Д. Лубсандоржиев**, КПСС-эй …райкомой нэгэдэхи секретарь **П. А. Горбунов**, …нскын райкомой нэгэдэхи секретарь **А. И.** … Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь **В. А. Жданов**, КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь **П. В. Бахаев**, КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь **С. С. Бадмаев**, КПСС-эй Прибайкалиин райкомой нэгэдэхи секретарь **И. Я. Сыщук**, КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь **Ю. Р. Дмитриев**, КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Д. Таханов**, КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь **Д. Ю. Цыбикжапов**, КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь **Л. Ц. Цыдыпов**, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай директор **К. П. Альцман** гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн асуудалнууд тушаа КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** үгэ хэлээ. Тэрэ ургаса хуряалгын болон хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха асуудалнуудта онсо анхарал хандуулба.

Зүблөөнэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүд, партиин обкомой аппарадай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, республикын зарим предприятинууд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүдэй түрүүлэгшэнэр хабаадаһан байна.

ХАЛУУН ХАҺА

Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд таряа хуряалгаа эхилэнхэй. Эндэ мүнөө хара таряа хадалгада арбан комбайн гаргагданхай. Виктор Очирович Гармаевай хүтэлбэрилдэг звено 460 гектар таряагаа баал болгон унагаагаад байна. Комбайнернууд Борис Будунов, Виктор Бубеев, Валерий Раднаев гэгшэд үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана.

Р. СЕРГЕЕВ.

БАЯН УРГАСЫН ХЭШЭГ

УФА. Һүүлэй үдэрнүүдтэ хура бороотой байбашье, хуряалгын хүдэлмэриин эршые һуладхаагүй. Таряашад техникэ шадамараар хэрэглэнэ. Зарим газарта амяарлагдаһан аргаар, зарим тээ сэхэ комбайндагдажа, орооһон хуряагдана. Тоогууд дээрэ орооһо сэбэрлэлгын ба хаталгын хэдэн зуугаад комплекс хүдэлнэ. Башкирай олохон колхоз, совхозууд гүрэндэ орооһо худалдаха дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа дүүргээ. Түрүү ажахынуудта гектар бүриһөө 25—30 центнер орооһон хуряагдана.

ХАРЬКОВ. Великобурлукска районой ажалшад олон жэлэй ногоо хоёрдохёо сабшажа дүүргээд, үбһэнэй ба сенажай найдамтай нөөсэ байгуулба. Уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэжэ, гурба мянганһаа дээшэ гектар газар уһалһаниинь, тэжээлэй ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлгэдэ туһа нэмэри болоо. Райондо эмхидхэгдэһэн Украинын хүрьһэнэй ба агрохимиин эрдэм шэнжэлгын институдай гол пунктын мэргэжэлтэд газар уһалха, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хэмжээе тодорхойлһон байгаа. Ногоо, силосэй кукуруза, соя болон түмһэтэ тэжээл 5—6 дахин ехээр суглуулагдаа.

(ТАСС-ай корр.).

КПСС-эй ЦК-гай ИЮНИИН (1983 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ШЭНЭ ҮЕЫН ХҮНИИЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хадаа партиин ажал ябуулгын гол шэглэл, коммунис байгуулалтын шухала хүбинь мүн болоно. Тиимэһээ КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленум дээрэ тус асуудалые зүбшэн хэлсэлгэниинь онсо удха шанартай бшуу. Эдэ удхаринуудта Түнхэнэй районой партиина организацинуудта Пленумэй материалнуудые хүн зондо тайлбарилан ойлгуулгын болон эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Районой ажахынуудай, эмхи зургаануудай шиидхэбэринүүдые халуунаар һайшаан дэмжэнэ. Парторганизаци бүхэндэ пленумэй дүнгүүдые зүбшэн, урдахи зорилгонуудые тодорхойлһон суглаан үнгэргэгдэнэ. Гадна коллективүүдтэ заншалта полит-үдэрнүүд болоходоо, хүн зоной урда элидхэлшэд, лекторнууд, политинформаторнууд болон агитаторнууд үгэ хэлэнэ. Политическэ гэгээрэлэй һуралсалай түрүүшын хэшээлнүүдтэ Пленумэй материалнууд шудалагдаха байна.

КПСС-эй райкомой пленум үнгэргэгдэжэ, «КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэ соо тэмдэглэгдэһэн даабаринуудые дүүргэхэ талаар районой партиина организациин бэелүүлхэ зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Э. З. Васильева элидхэл хэлэбэ.

—КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумһээ хойшонхи хугасаада партийна, гүрэнэй болон ажалай журам бэхижүүлхэ, түсэбэй дүүргэлтын түлөө харюусалга дээшэлүүлхэ талаар абтаһан хэмжээнүүд районой олонхи һалбаринуудай хүдэлмэри һайжаруулхын, түсэбтэ даабари болон социалис уялгануудые дүүргэхын түлөө тэмсэл үргэдхэхэ арга олгоо, —гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. — Жэшээлхэдэ, районой промышленна предприятинууд товарна продукци худалдаха түрүүшын хахад жэлэй түсэбые 104,4 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабари 100,9 процент дүүргээ. Нёдондоной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулхада, товарна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 80 мянган түхэригөөр, нормативна сэбэр продукциин хэмжээн 32,2 мянган түхэригөөр дээшэлээ, ажалай бүтээсэ 0,9 процент ургаа. Капитальна һомололго ашаглаха жэлэй түсэб 58,6 процент, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин—76,8 процент дүүргэгдээд байна.

Районой хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдшье яһала һайн ажаллана. Тэжээлэй дүталдаһан дээрэһээ малай үбэлжэлгын хаһа тон хүндэ хүшэр эрхэ байдалда үнгэргэгдөө һэн. Тиигэбэшье, малай гарзалха ушар үсөөрһэн, һүнэй шанар һайжарһан зэргэтэй. Тараан ажал дээрэ хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлэн, хабарай тарилгын хүдэлмэри агротехническэ таарамжатай сагта, богони болзорто хэгдээ. Мүнөө тараалан дээрэ баян ургаса эдеэшэжэ байна. Партийна организацинуудай, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд сагай уларилай хэды түбэг татабашье, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие түргөөр үнгэргэхын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжонуудаа элсүүлэжэ шадаа. Тиигэжэ зарим тэды амжалта түйлагдажа байнхай. Эндэ Саянай, Түнхэнэй совхозууд, «Сибиряк», «Мир» колхозууд онсо шалгарна. Эдэ бүгэдэ амжалтанууд ехэнхидээ үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һайнаар ябуулагдаһанай аша туһа болоно.

Гэбэшье ажахы эрхилэлгын, партийна хүтэлбэриин түсэбэй, гүрэнэй болон ажалай журам бэхижүүлгын хэмжээн хадаа манай партиин мүнөө үедэ табижа байһан эрилтэнүүдтэ үшөө харюусанагүй. Районой колхоз, совхозууд һү гүрэндэ худалдаха түрүүшын хахад жэлэй түсэбые дүүргээгүй. Мүн һоохо худалдаха даабари таһалдаад орохонь ха. Түсэб хадаа хуулита хэрэг мүн. Тэрэниие сахиха, дүүргэхэ шухала. Гүрэнэй даабаринуудые дүүргэхэ, продукциин шанарые һайжаруулха, гурим журамые бэхижүүлхэ тула коммунистнууд үнэн зүрхэнһөө оролдохо уялгатай гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүд соо сэхэ заагдана.

Хамаг хэрэгэй түлөө түбхын түрүүндэ хүтэлбэрилхы тушаалтай коммунистнууд ехэ харюусалгатай байдагыень мэдээжэ. Район дотор ажал хэрэгтээ харюусалгатайгаар, зохёохы бодолтойгоор хандадаг, ажалшадай хүдэлхэ таатай нүхэсэлые бии болгохо, хүн зоной ажаһуудалай хэрэгсээ сэдьхэлээр харилсаатай хүтэлбэрилэгшэд яһала олон гэшэ. Тэдэнэй тоодо Түнхэнэй совхозой директор Б. Ж. Сыренов, Хужэрай сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. П. Леонтьев, санаториин ахамад врач Б. Б. Доржиева, Зүүн-Мүрэнэй дунда һургуулиин директор С. С. Заяханов, Саянай совхозой Охор-Шэбэрэй отделени эрхилэгшэ Б. Б. Техенов, ой модоной оньһожоруулагдамал ажахын директор М. Ф. Кожевин болон бусад олон. Харин даалгагдаһан тушаалдаа хайша хэрэгээр хандажа, коллективэй ехэ гээгдэлдэ оруулһан ДРСУ-гай начальник В. Ж. Дамбаев, Туранай совхозой директор С. М. Махаров гэгшэд КПСС-эй райкомой бюрогой шиидхэбэреэр хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэһэн байха юм.

—Хүтэлбэрилэгшэдэй үүргэ тон ехэ байха ёһотой,—гэжэ «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ Ю. П. Седов хэлэһэн үгэ дотороо тэмдэглэбэ. — Дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоон урдань зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдадаг байһан юм. Харин мүнөө тэрэ һайн хэрэг мартагдашоо. Энээнһээ хойшо тиимэ нүхэдэй ажал ябуулга тухай партиин райкомой бюро дээрэ хөөрэлдэдэг болоо һаа, һайн байгаа. Ёһотой ажалша эбтэй коллективүүдые байгуулха хэрэгтэ хамтын подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэхэдэ ехэ туһа хүргэнэ. Манай колхоздо иимэ гуримаар хүдэлдэг бригада болон звенонууд, мал ажалай коллективүүд олон боложо байна.

Үнэхөөрөөшье, ажалша коллективүүдэй хүдэлмэрилэгшэдые хүмүүжүүлгэдэ иимэ эмхидхэлэй ехэ үүргэ дүүргэдэг байһан тухай элидхэл соошье яһала тэмдэглэгдээ. Жэшээлхэдэ, Саянай совхозой Загтадай тракторна бригада, Түнхэнэй совхозой Могой-Горхоной һү һаалиин фермэ, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадай оёдолшодой бригада болон бусад коллективүүд эбтэй эмхитэйгээр, харилсан туһалалсалгын оршон байдалда ажаллажа, үндэр дүнгүүдые туйлана. Һүүлэй жэлнүүдтэ ороохото болон тэжээлэй ургамалнуудые, хартаабха болон овощ ургуулха 21 звено, һү һаалиин 6 фермэ хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ байнхай. Гэбэшье хүмүүжүүлгын тон ехэ удха шанартай энэ онол арга район соо үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэгүй гэжэ элидхэл дотор ажаглалтын хэгдэһэниинь тон зүб.

Элидхэлшэ ажалай журам бэхижүүлхэ асуудал тушаа онсо тогтоо. Олон коллективүүдтэ ажалдаа гарахагүй, хожомдохо, зайгуултаха ушарнууд үсөөрнэгүй. Зарим тээгүүр энэ шухала асуудалда анхаралаа багаар табина. «Бурводстройн» ПМК-дэ, «Сельхозхимиин» районой нэгэдэлдэ, ДРСУ-дэ, «Восточные Саяны» колхоздо болон бусадта хэдэн коллективүүдтэ үйлэдбэриин түсэбтэ даабари дүүргэгдэнэгүй. Элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэдэй олонхинь энэ шухала асуудал тушаа нэгэшье үгэ хэлээгүй байһаниинь шаналмаар байна.

Социалис мүрысөөн хадаа хүмүүжүүлхы ехэ үүргэ дүүргэдэг гэшэ. Район дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөн нэгэнтэ бэшэ илажа гараһан ой модоной оньһожоруулагдамал ажахын, «Сибиряк» колхозой, «Скотоимпорт» конторын, «Аршан» курортын коллективүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл энээниие тодорхойгоор гэршэлнэ. Түнхэнэй, Саянай совхозуудта, Зүүн-Мүрэнэй леспромхоздо, районой түбэй больницада моральна болон материальна урмашуулгые зүбөөр хэрэглэнэ, мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнэ. Гэбэшье олонхи ажахынуудта, мүн барилгашадай, харгышадай, һургуулинуудай, транспортна предприятинуудай коллективүүдэй дунда мүрысөө эмхидхэхэ хэрэг гуримшуулагдаагүй байһаар.

—Һүүлэй үедэ район дотор мүнөө үедэхи шухала хэрэг шиидхэлгын уулзалганууд үнгэргэгдэдэг боложо байна,—гэжэ «Мир» колхозой партбюрогой секретарь В. Ж. Халудоров үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. —Эндэ районой хангалгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хүн зонтой уулзажа, юунэй дутамаг байһые элирүүлнэ. Теэд зарим хүтэлбэрилэгшэд иимэ уулзалгануудта хабаадалсанагүй. Холын багахан тосхонуудай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ муугаар хангагдадаг байһаар.

Политическэ болон экономическа һуралсалай хэшээлэй мүнөөнэй түхэл маягые хубилгахаар болоо гээд, Пленумэй тогтоол дотор хэлэгдээ һэн,—гэжэ заһабарилга-барилгын участогай парторганизациин секретарь П. В. Серебренников тэмдэглэбэ. — Харин манай парторганизацида энэ талаар ябуулжа байһан хүдэлмэримнай мүнөөдэрэй эрилтэнүүдтэ харюусанагүй. Манда хэшээлэй заагдаһан болзор соогоо үнгэргэгдэдэггүй. Һурагшадай ерэхэгүй ушарнууд али олон бии байгаа гэжэ сэхэ руунь хэлэлтэй. Иимэ байдал бэшэшье парторганизацинуудта үзэгдэдэг байха. Энэ шухала хэрэгтэ ёһын тэдысэ хандаха ёһогүйбди. Һайн пропагандистнарые шэлэжэ табиха, коммунистнуудай өөһэдөө бэеэ даагаад һураха онол арга үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Ажахы эрхилэлгын болон эмхидхэлэй хүдэлмэриие үзэл сурталай хүдэлмэритэй нягта холбоотойгоор ябуулха тухай партиин табиһан эрилтые ехэ зүб гэжэ Саянай совхозой директор В. Р. Сыденов мэдүүлбэ. Хүн зон партиин политикые гүнзэгыгөөр ойлгожо, өөһэдынгөө һанал бодолтой нэгэдүүлхэдээ, үнэн зүрхэнһөө оролдон хүдэлнэ, энээнэй ашаар һүүлэй һүүлдэ ехэ амжалта туйлана бшуу. Теэд манай ажал ябуулгада заримдаа хэлэһэн үгэ хэжэ байһан ажал хоёрнай алгасалдахаяа һанадаг.

—Манай районой «Саян» газетэ дүрбэ мянга гаран тиражтайгаар хэблэгдэнэ,—гэжэ тэрэнэй редактор Г. Б. Булгутов хэлэбэ. —Энэ хадаа тон ехэ аудитори гээшэ. Ушар тиимэһээ районой хүтэлбэрилэгшэд, партиин райкомой бюрогой болон райгүйсэдкомой гэшүүд газетын аша туһаар районойнгоо ажалшадтай саг үргэлжэ хөөрэлдэжэ байха аргатай байна. Гэбэшье тэдэнэрэй олонхинь газетэдэ материал бэшэдэггүй гээшэ. Редакциин хүдэлмэриин түсэб партиин райкомой бюро дээрэ харагдадаг юм. Бюрогой гэшүүд эдэбхитэйгээр гараа үргэжэ, тэрэниие баталдаг. Зүгөөр түсэбтэ ороһон статьягаа бэшэхэ болоходоо, ходо сүлөөгүй хэбэртэй болошодог.

Мүнөө үеын залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Залуу үетэн хадаа эрдэм болбосоролтой, ажал хэжэ шадаха, һайн һайхан зан абаритай, элүүр энхэ байха ёһотой гэжэ партимнай заана бшуу. Энэ талаар ямар юумэнэй хэгдэжэ байһан тухай ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Б. Бараев, райгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша В. А. Степанов гэгшэд тодорхойгоор хөөрөө.

Пленум зүбшэгдэһэн асуудалаар зохихо тогтоол батлан абаа.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

Буряадай АССР-эй транспортын габьяата хүдэлмэрилэгшэ Петр Доржиевич Дондуков локомотивна депогой бэлэдхэлэй цехэй бригадир юм. Гушаад гаран жэлдэ хүдэлжэ байһан энэ нүхэрнай Ленинэй болон «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар шагнагданхай. Коммунист П. Д. Дондуков депогойнгоо парткомой гэшүүн, нийтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Д. Дондуков.

В. ПЛУТТЫН фото.

АШАГ ҮРЭ, ШАНАР

ЗАМАЙ ЗАЛУУРШАД—БРИГАДИРНУУД

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй үдэр хоногууд хойно хойноһоо хурдан түргэнөөр һубарилдан үнгэржэ байна. Жэлэй дүүрэхэ сагай дүтэлхэ тума ажалай амисхал улам шангадана, социалис мүрысөөнэй ябаса эршэдэнэ.

«Забайкаллес» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй Онохойн модоной промышленна комбинадай цех, участок, бригада, халаан бүхэнэй коллективүүдтэ түсэбтэ даабаряа, абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэл заахашье һуларнагүй. Харин ажалдаа шалгарагшад, үндэр жэшээнэй амжалта туйлагшадай зэргын жагсаал үргэдэнэ гэжэ тэмдэглэмээр.

Энэ хэлээшэсэ хэдэн үгөөр баримталхые хүсэнэб. Предприятиин суута хүдэлмэришэдэй нэгэн Иван Ильич Кузнецов леспромхозуудай доодо складуудһаа ута зандань асарагдаһан модые хэм хэмжүүрээрнь хюрөөдэн тайрадаг бригадые толгойлдог юм. Тэрэнэй даадаг коллектив һараһаа һарада даабаряа мянган, хоёр мянган кубометрээр үлүүлдэг, социалис мүрысөөнэй дүн гаргахада, нэгэдэхи һуури эзэлһэн лэ байдаг.

Комбинадай үйлэдбэрилэн гаргаһан товарна бэлэн продукциие вагонуудта саг соонь ашажа, хэрэглэгшэдтэ ябуулха гээшэ тон харюусалгатай хүдэлмэри гээшэ. Ашаа тээгшэдэй ажалһаа продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ горитойгоор дулдыдадаг шуу. Энэ шухала участогта ажалладаг Виталий Деомидович Наделяевай ба Василий Дмитриевич Осадчевай даадаг бригаданууд баһал габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Жэшээнь, эдэ хоёр бригада июль һарада хамтадаа 9.2 мянган кубометр бэлэн продукци вагонуудта тээхэ даабаритай һаа, тэрэнээ 5.6 мянган кубометрээр үлүүлһэн байна бшуу.

Хайрсагуулые хэхэ хабтагай хюрөөдэлгэ хадаа предприятиин нэгэ шухала участок болоно. Тэрэ цехтэ Георгий Гурьевич Ивановой, Альбина Романовна Михальченко гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд онсо шалгарна. Тэдэнэр түсэбөө 60 мянган кубометр хүрэтэр дүүргэдэг ёһо заншалтай болонхой.

Технологическа зомгооһо гаргалга дээрэ Василий Алексеевич Павловай, модо хүбшэһөө зөөлгэдэ хүдэлдэг Борис Антонович Воронинай, шпала хюрөөдэлгэ дээрэ ажалладаг Анатолий Владимирович Морозовой даадаг бригаданууд габшагай хүдэлмэри холодоо эрхим сэгнэлтэдэ хүртэжэ байдаг гээшэ.

Ц. ЦЫБАНОВ.
Загарайн район.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой вагонуудые хабсаралгын цехэй гальваническа участок олохон жэлдэ «Коммунис ажалай коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ зүүжэ ябана. Локомотив болон вагонуудые заһабарилгада хэрэглэгдэдэг олон янзын детальнууд эндэ цинкээр, ни-

ХОДОДОО ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

келээр, садаар, хромоор хушагдадаг. Тус коллектив завод соогоо саг үргэлжэ түрүүлжэ ябадаг юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэшье тус коллектив эрхимээр ажаллажа байнхай. Хахад жэлэй түсэбые гурбан хоногоор урид бэелүүлээ һэн. Түмэр харгын рельснүүдые бүхэлдэг 32 мянган шурэб даабариһаа гадуур бүтээн гаргагдаһан байна.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг цехэй захилнууд тус коллективэй онсо анхаралда байдаг юм. Тиигэжэ ганса үнгэрэгшэ һарада 500 электровафельницын, 800 торшерэй хэрэгсэлнүүдтэ никель гүйлгэжэ үгэбэ.

Коллективэй энэ амжалтада нэгэ нарядаар хүдэлдэг М. Е. Рандина, Р. Ф. Котляр гэгшэдэй бригаданууд горитой хубитаяа оруулһан байна. Түрүү хүдэлмэришэд В. П. Костин, Н. И. Вестеровский, А. Б. Полтарацкий гэгшэдые эндэ мүн лэ мүрысөөнэй манлай баригшад гээд нэрлэдэг.

В. БАГОНИН.

ҺАЙШААН ДЭ…

ҮХИБҮҮДЭЙМНАЙ АШ…

«Правда» газетын асуудалнуудта Ю. …
харюунуудые хани басагадтаяа, звено…
хамта зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн уншаба…
сэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые зайсуулы…
ветскэ Союзай ямар ехэ юумэ хэжэ б…
нуудһаа элеэр ойлгобобди. Ушарын…
дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хангахы…
бүүдэй амгалан тайбанаар урган, ехэ б…
бидэнэртэ, эхэнүүдтэ, шухала удха ша…
Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ талаар…
нүүдые усадхан үгы хэхэ тухай манай…
Советскэ Союзай тодорхой алхам хэдэ…
хэйдэ үшөө дахин харуулба.
Би «Дружба» колхоздо 20 жэл соо…
хэдөө, газар хахалнаб, борнойлноб, …
һурагша хоёр хүбүүдни хартаабхын…
хүдэлөө һэн. Тэдэнэр механизаторнууд…
Бусадшье трактористнуудай үхибүүд то…
на. Мүнөө хартаабхаяа малтажа эхилжэ…
най Эхэ ороной хүсэ шадалые арьбад…
дээрэ эб найрамдал хангахын тула б…
хүдэлхые шиидэнхэйбди.

Моргаушска районой «Дружба» колхоз…
оньһожоруулагдамал…

ХҮДЭЛМЭРИИН ГАЗА…

«Правда» газетэдэ нүхэр Ю. В. Андр…
рюунуудай тексттэй газетэ цехэйнгээ с…
дэй барьяад байхыень харабаб. Парти б…
эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүдые б…
асари ехэ анхаралтайгаар угтаһыень үр…
һан туладаа һайн ойлгоо хүн аабзаб…
Эдэбхитэй, жаяг журамтай ажалаар…
экономикые саашадань хүгжөөжэ, тэрэнэ…
ха хүсые бэхижүүлхэ байһанаа манай х…
Хэрэг байдал манай коллективтэ иимэл…
үйлэдбэрилэн гаргадаг продукциин 18…
шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй. Предпри…
да табан жэлэй гурбан жэлэй даабари…
мэриингөө гуримые нарижуулан …
бүхэн эб найрамдалай хэрэгые бэхижү…
оруулхые оролдоно.

Б.

Алма-Атын хүндэ машина бүтээлгын…
Казахай ССР-эй Гүрэнэй шангай лауре…
хамгаалгын Агүүе…

МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ХАРЮУСАЛГА ДЭЭШЭЛ…

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

Һаяхан Улаан-Үдэ хотодо республикын зооветеринарна мэргэжэлтэдэй зүблөөн үнгэргэгдөө. Эндэ ажахын жэлые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мал үсхэбэрилгые һайжаруулха болон үбэлжэлгыень амжалтатайгаар үнгэргэхэ тухай ехэ хөөрэлдөөн болобо. Тус асуудалаар Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо Б. Б. Балагановай элидхэл соо, үбэлжэлгын хэды хүшэр хүндэ байбашье, республикын мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй оролдосотой ажалаар түрүүшын хахад жэлэй түсэбтэ даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэгдээ гэжэ тэмдэглэгдээ. Байгша оной нэгэдэхи кварталай болон хахад жэлэй дүнгүүдээр мал ажалай продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнгээ түлөө республикадамнай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Байгша оной долоон һарын туршада, нёдондоной энэ үетэй жэшээлбэл, 1478 тонноор мяха, 4655 тонноор һүн ехээр үйлэдбэрилэгдөө, 8395 мянган үндэгэн олоор абтаа. Тиигэжэ гүрэндэ нёдондо жэлэйхиһээ мяха худалдалга 10 процентээр, һү—7, үндэгэ—23 процентээр дээшэлээ. Энэ үедэ һаамхай үнеэн бүриһөө 1116 килограмм һүн һаагдаа гэхэ гү, али үнгэрһэн жэлэйхиие 35 килограммаар үлүүлээ.

Гэбэшье мал ажалай хүгжэлтын ябаса 1983 оной болон бүхыдөө арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхэ, энэ һалбариие саашадань түргөөр хүгжөөхэ хэрэгые хангахагүй байна гээд элидхэлшэ зааба. Республикын колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха худалдалгаар һүүлэй хоёр жэлэй түсэбые 4994 тонноор дүүргэжэ шадаагүй. Баргажанай, Баунтын, Яруунын, Захааминай, Хэжэнгын, Хурамхаанай районууд ехэ гээгдэлдэ оронхой. Юуб гэхэдэ, эндэ мал ехээр 'гарзалаа, малые шахан таргалуулха хэрэг эрхилэгдээгүй. Тиимэһээ гүрэндэ тушаагдаһан эбэртэ бодо малайнь гурбанай хоёр хубинь бага шэгнүүртэй байгаа. Тиигэжэ колхоз, совхозууд 4 миллион 876 мянган түхэриг мүнгэ багаар абаа.

Байгша ондо гүрэндөө 68 мянган тонно мяха худалдаха ёһотойбди. Тиимэһээ мал шахан таргалуулгада онсо анхарал хандуулха болохгдоно. Мүн тиихэдэ жэлэй дүүрэтэр 38,5 мянган тугал, 82,3 мянган поршоонхо, 500 унага абаха зорилго табигдана. Энэ хараа түсэбүүдые бэелүүлхын тула ойрын сагта мал шахан таргалуулха талмайнуудые эмхидхэжэ, сүүдхэдээ эбэртэ бодо малай дунда зэргын шэгнүүрые 750-800 граммаар, хонидой—130-150 граммаар, гахайн дунда зэргын шэгнүүрые 450-500 граммаар нэмээхэ шухала.

Гүрэндэ һү худалдаха талаар энэ табан жэлэй хоёр жэлэй түсэб 16921 тонноор үлүүлэн дүүргэгдээд байна. Гэбэшье Баргажанай, Баунтын, Яруунын, Захааминай, Хэжэнгын, Прибайкалиин районууд түсэбөө дүүргэнэгүй. Тэрэшэлэн гүрэндэ һооһо худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ ехэ шахардуу байдалда оронхой.

1984 ондо республикымнай ажалшад гүрэндөө 74 мянган тонно мяха, 138 мянган тонно һү, 7600 тонно (зачётно шэгнүүрээр) нооһо, 159 миллион үндэгэ худалдаха түсэбтэй. Энэ даабари дүүргэхын тула мал үсхэбэрилгые эрид һайжаруулха ёһотойбди. Энээниие дүүргэхын тула 130 мянган тугал, 700 мянган толгой хурьга, 180 мянган поршоонхо абаха зэргэтэйбди. Малай һубайрха ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ хэрэгтэй. Республикын колхоз, совхозуудта жэл бүхэндэ 140 мянган үнеэд, 800 мянган хонид үрэжүүлэгдэдэг гээшэ. Тиигэбэшье 110 мянган тугал, 650-700 мянган хурьгал абтаад лэ дүүрэшэнэ. Эсэстэнь жэл бүхэндэ 30 мянган үнеэд, 150 мянган эхэ хонид һубайрна.

Зүгөөр ажахынуудай бүхы техник-үрэжүүлэгшэдэй 37 процентнь лэ тусхай ветеринарна мэргэжэлтэй, бэшэниинь богонихон болзорой курсануудта һуралсаһан. Хүдөө ажахын хүтэлбэриин һургуули жэл бүхэндэ техник-үрэжүүлэгшэдэй 6 һарын курсануудые эмхидхэхэ аргатай юм, харин районуудай хүдөө ажахын управленинууд эндэ һуралсаха хүнүүдые тодоруулан шэлэхэ хэрэгтэ туһа хүргэдэггүй байна.

Зарим зооветеринарна мэргэжэлтэд искусственна үрэжүүлгын технологи һулаар мэдэнэ, тиимэһээ техник-үрэжүүлэгшэдэй хүдэлмэриие һайса шалганагүй. Искусственна үрэжүүлгэ һулаар эмхидхэһэн ушарһаа үнеэдэй минил 65 процентнь, эхэ хонидой 90 процентнь үрэжүүлэгдэнэ.

Бүхы зооветеринарна мэргэжэлтэдэй гол зорилго хадаа мал үсхэбэрилхэ хэрэгтэ бии байгаа дутуу дундануудые саг дарыдань усадхан, мал үрэжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха зэргэтэй.

Малай үбэлжэлгэдэ саг соонь бэлдэхэ асуудалнууд тушаа элидхэл соо тодорхойгоор хэлэгдээ.

«Г. Петровскиин нэрэмжэтэ Херсоной комбайнай завод» гэһэн үйлэдбэриин нэгэдэл манай орон доторхи хүдөө ажахын машина бүтээдэг тон томо предприятинуудай нэгэн юм. Эндэ бүтээн гаргагдадаг «Херсонец-200» гэһэн кукуруза хуряадаг комбайн технико-экономическа үрэ дүнгүүдээрээ үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнхэй. Тиимэ түхэлэй комбайнууд ГДР-эй, Чехословакиин, Болгариин болон Кубын тараалангууд дээрэ хүдэлжэ байна. Һаяхана түрүүшын иимэ комбайнууд Никарагуа болон Мозамбик эльгээгдээ. Мүнөө нэгэдэлэй предприятинууд шэнэлэн һэльбэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ 15 миллион түхэриг ашаглагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь-туршагша Анатолий Андреевич Кастерный.

ТАСС-ай фотохронико.

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНУУДАЙ МЭДЭЭСЭНЭ

ТҮМЭР ЗАМАЙ ТЕХНИКЭ

Примориин конструкторнуудай бүтээһэн шэнэ крануудай ашаар БАМ-ай станцинуудта контейнернүүдэй эрьелтэ түргэдхэгдэнэ. Эдэ механизмууд хүүшанайнгаа хэмжүүр соо аад, ехэ ашаа үргэдэг болонхой.

Шэнэ техникые бүтээгшэд хүйтэн уларилтай газарта хүдэлхэ хүн зоной эрхэ байдалые хараадаа абалсаһан байна. Крановщигүүдай һууха кабина дулаанаар түхеэрэгдэнхэй. Жолоодолгоньшье орёо бэшэ, сомор болгогдоо.

Бурейскэ механическа заводто олоор гаргагдажа эхилһэн үргэлгын түрүүшын механизм БАМ-ай ниислэл хото—Тындэ станциин контейнерэй талмай дээрэ тодхогдобо. Иимэ кранууд түмэр замай бусад станцинуудта һаяар хабсаргагдаха юм.

Владивосток.

«ЛОСОСЬ» ГЭҺЭН ПРОГРАММААР

Магаданай областьдо заһаһа үсхэбэрилхэ түрүүшын завод тайгаһаа эхитэй Ола мүрэнэй адагта баригданхай. Горбуша, кета, кижуч гэхэ мэтэ загаһад түрьһээ хаяхаяа жэл бүри тиишэ тэгүүлдэг юм. Эндэ тэдэнэр шэнэ үедөө амидарал үгэжэ, өөһэдөө хосорхын тула айхабтар олоор түрьһээ хаядаг заншалтай.

Энэ заводто лосось түрэлэй загаһа үсхэбэрилхын тула инкубационно аппарадууд соо жэл бүхэндэ 15 миллион хүрэтэр жараахай абаха болоно. Тэдэнээ заводой питомник соо бэежүүлһэнэйнгээ һүүлээр Охотско далай руу табиха байна.

Энэ табан жэлдэ «Лосось» программаар тайгын горхон Армань дээрэ Ольскынхидал адли завод баригдахаар, Тауй гол дээрэ үшөө нэгэ иимэ предприяти бодхоогдожо эхилхээр хараалагданхай.

Магадан.

ТАЙГАҺАА — БҮХЫ ОРОН ДОТОРОО

Уссуриин тайгадахи тон хомор ургамалай түлөөлэгшэд болохо «маака» гэжэ мойһон «ругоза» гэжэ бадма сэсэг хоёр Ураалай ойдо түрүүшынхеэ нүүлгэгдэбэ. Тэдэнэй үрэһэн Приморһоо Челябинска областиин лесхозуудта эльгээгдэһэн байна.

«Маака» гэжэ мойһон гансал үнэтэ жэмэсээрээ, мёд үгэдэгөөрөө суурхадаг бэшэ, харин түргэн ургадагаараа болон хүйтэндэ тэсэмгэй байһаараа шалгардаг. Харин «ругоза» гэжэ бадма сэсэг домто ургамал байһаһаа гадна, Ураалай ойнуудые, хото городуудые шэмэглэнэ аабза.

Уссуриин тайгын ургамалай аймагай онсо шухаг түлөөлэгшэдэй үрэһэ суглуулха хүдэлмэриие Алас Дурнадахи ганса Примориин плодосемгоспромхоз эрхилдэг юм. Энэ юрэ бусын ажахы мүнөө үедэ ороной зуу гаран ажахын, мүн хариин оронуудай селекционернүүдэй захилнуудые бэелүүлнэ. Тайгын зүгөөр ябагшад гуша гаран янзын ургамалай 50 мянга шахуу килограмм үрэһэ суглуулха түсэбтэй.

Владивосток.

ХОНШУУХАН ҮНЭРТЭЙ

Примориин эгээл амтатай хилээмэн Дальнереченскын хилээмэнэй комбинадта баригдадаг юм. Тус предприятиин продукциор гансал хотын хүн зон бэшэ, харин ойро шадарай гурбан районой ажаһуугшад хангагдадаг. Комбинадта капитальна заһабарилгын хэгдэһэнһээ хойно эндэ схэшье, шанартайшье хилээмэн баригдадаг болоо.

Цехүүдэйнь талмай хоёр дахин үргэдхэгдөө. Досоонь мүнөө үеын түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Нүүрһөөр хүдэлдэг пеэшэнгүүдэйнь орондо шэнгэн түлишөөр хүдэлдэг хүсэ ехэтэй пеэшэнгүүд бии болоо. Технологическа хоёр линиин татагдаһанай ашаар баригдаһан зүйлнүүдэй шанарынь һайжараа. Үйлэдбэриин бүхы албан дээрэ нимэрхүү хубилалта хэгдэжэ, ажалай эрхэ нүхэсэл һайжаруулагдаба. Нэгэн доро эндэ столово, прачечна, клуб болон библиотекэ баригдаа.

Дальнереченск,
Примориин хизаар.

(ТАСС).

ТАЛМАЙДА ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

...АШУУЛНА, ...ГЖУУЛНА

...гаа ама... ...ар арбаад ... Хэжэнгын ...рошиловай ...олхоздо, ... «50 лет ...овхозой» ...оһон хой... ...эл ябаһан гэхэдэ болохо даа.

Наһанай амаралтада гараһан сагһаа хойшо нэгэшье жэлдэ ажал хэнгүй һуугаагүй хүм. Түрэл совхозойнгоо үйлэдбэридэ мүнөө болотор хаба шадалайнгаа зэргээр хабаадаһаарби. Худанай ...а. Жолоо... ...этэй һэн ...аа маши... ...ан байхаб. ...адаал, тэ... ...аа һэмби. ...аһан хой... ...алгүй һуу... ...алжит нү... ...а тракто... ...ом. Мүнөө ...бэрхэн бо... ...хибүүднай ...нэрээ бул... ...эрэнь гар... ...зэргэ һур... ...й хүн бол... ...олдогдоһон ...рыень үхи... ...харюулаа зүүн бэедэ Үндэр-Һэбхүүл, Сэбжэдэй түхэреэн гэжэ газарнуудта жэлһээ жэлдэ үбһэ сабшадагби. Үбһэндэ оронхыйнгоо урда тээ отделениингээ үбһэшэдэй бариха аса, тармуур, хажуур гэхэ мэтые бултыень бэлдэжэ үгэхэш даа.

Мүнөө. Зүүн-Бэеымнай ургаса һайн. Хэжэнгын КБО-до оёдолшоноор хүдэлдэг Хандама, кинофикациин хүдэлмэрилэгшэ Людмила басагадни, Дамдин хүбүүн Галина бэри хоёрнай сугларжа, туһалжа байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Ю. В. Андропов август һарада партиин болон ажалай ветерануудые урижа, ехэ хөөрэлдөө хээ гээшэ һааб даа. Энэ ушарые бидэ, бусад ветеранууд, ехэтэ һайшаажа, газетэдэ бэшэгдэһыень һонирхон уншаһан байнабди. 1940 онһоо хойшо партиин зэргэдэ ябанаб. Энэ нэрэ хүндэеэ бүхы наһаараа нэрэтэй түрэтэйгөөр абажа ябахые оролдогдодог байһан гээшэб. «Ветеран» гэжэ үгын түрүүн ямар байһан аад, мүнөө ямар удхатай болоһон тухайнь Юрий Владимирович хэлэхэдээ, **«эдэ буурашагүй эршэ хүсэтэй, сэбэр сэхэ сэдьхэлтэй, Эхэ орондоо, партидаа үнэн сэхээр алба хэдэг хүнүүд мүн»** гэжэ хэлэнэ. Бидэ, ветеранууд, нүхэр Ю. В. Андроповой зүгһөө нимэ үгэнүүдые дуулахадаа, айхабтараар урмашан, сэдьхэл зүрхэеэ уяржа, саашадаа хаба шадал соогоо ажаллажа байха эрмэлзэл хүсэлөө мэдүүлнэбди.

Ч. РИНЧИНОВ,
ажалай ветеран.

Хэжэнгын район.

ЖЭМЭС УРГУУЛДАГ ШЭДИТЭН

Витаминаар баян, мүн эм домто шасарганые шэдитэ жэмэс, Сибириин ананас гэжэ нэрлэдэг гээшэ. Үнэтэ энэ жэмэс зүгөөр манай үргэн ехэ ороной үсөөхэн лэ нютагуудта ургадаг юм. Алтайн хизаарай алтарма плантацинхиһаа манай республикада нэгэ заа багахан талмайда шасаргана ургана. Химнэ голой эрьенүүдээр, гол түлэб Ацуула нютагта энэ жэмэс ургана.

Арбаад жэлэй урдахана эндэ шасарганын зэрлиг шугы Үдэнгэһөө Сэлэн-Дүүмэ хүрэтэр дүшөөд модоной зайда Химнэ голые зубшан нэмжыдэг байгаа. Жэмэсыень хубидаа хэрэглэһэн зон суглуулха, шубууд тоншохо, үлэһэниинь — игаан субад шүрэнүүд мэтэ янгинама хүйтэн январиин шэмэглэл, гоёолто болон харагдадаг бэлэй.

Байгаалиин нимэ баялигые эзэн ёһоор хэрэглэхэ зорилготойгоор арбан табан жэлэй урда Сэлэнгын райондо үйлэдбэрилгын Шасарганын совхоз байгуулагдаа һэн. Зэрлиг шасарганын һөөгүүдые харууһалан ургуулха, культурна плантацинуудай үндэһэ һуури табяад, шэнэ сортнуудые туршаха хүдэлмэри энэ ажахыда түрүүшын жэлнүүдһээ үргэнөөр ябуулагдажа эхилээ юм.

Шасарганые харууһалха ажал тон хүшэр хүндэ. Юуб гэхэдэ, энэ ургамал тансал өөртөө таарамжатай, хүрьһэ болон шииг нойтоной эрхэ байдалда үндэһэлжэ шададаг. Тиимэһээ совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд жэлэй дүрбэн сагта һуларшагүй анхаралтайгаар шасаргана харууһална гээшэ. Шасарганын шэнэ һөөгүүдые тусгаар бэлдэһэн хүрьһэн дээрэ һуулгаха хүдэлмэриие шата шатаарнь хараад үзэе.

Томонууд жэмэсүүдтэй, ургасаар баян шасарганын зэрлиг һөөгүүдые хараадаа абан тэмдэглэжэ, тэндэһээ болохотой эшэнүүдыень шэлэжэ отолхо хэрэгтэй. Тэрэ эшэнүүдые торфоор баяжуулагдаһан элһэтэ хүрьһэн дээрэ һуулгана. Һуулгахаһаа урид минеральна болон органическа үтэгжүүлгэнүүд оруулагдана. Эшэнүүдэй муу, һайнаар үндэһэлжэ ургаһаниие илгаад, эрхимүүдыень онсо һайн үрэжэлтэй газарта абаашажа дахин һуулгадаг юм. Туйлай ехэ ажал хэгдэнэ гэжэ нимэ баримта жэшээ гэршэлнэ. Совхозой олон теплицэнүүдһээ бүридэһэн питомник соо мүнөө дүн хамта 380 мянган эшэнүүд «хэмэл» манан соо, тусгаарлан зохилдуулһан температурын эрхэ байдалда ургуулагдажа байна.

— Саад ургуулагшадай хамтын оролдосото хүдэлмэриин ашаар эдэ эшэнүүд үндэһэлнэ, — гэжэ агроном-садовод В. П. Попов хөөрэнэ. — Тариха материалда тон анхаралтайгаар хандаха эрилтэ хүн бүхэндэ табигдадаг юм. Ханда Долгорцыреновна Шоёнова, Раиса Александровна Добрынина, Любовь Дмитриевна Черепанова, Тина Фастовна Федотова гэгшэд эндэ угаа оролдосотойгоор ажаллана.

Шасарганын сортнуудые һайжаруулха шэглэлтэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Ороной бусад хизаарнуудһаа һайн сортын жэмэсэй эшэнүүд таригдахаар асарагдадаг болонхой. «Алтан жэмэс», «Алтайн шэмэг», «Катунь голой бэлэг», «Тоһолиг жэмэс» гэхэ мэтын сортнууд Химнын эрьедэ үндэһэлөө. Шасарганын витамин, саахар болон тоһолигыень ехэ болгохо оролдолго гаргагдана. Хэрбээ орон доторнай шасарганын жэмэсэй тоһон дунда зэргээр 8—10 процент болодог һаа, энэ совхоздо жэмэсэй тоһолигые 12 процентдэ хүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Таригдажа ургууһан шасарганын талмай мүнөө 500 гектар эзэлнэ, мүн тэды шэнээн газарта шэдитэ жэмэсэй зэрлиг һөөгүүд ургана. Эгээл энэ үедэ совхозой дайда ягаан жэмэсүүдээр шэмэглэгдэжэ эхилбэ. Энэ жэлдэ шасарганын ургаса һайн байха хэбэртэй.

Н. НАНЗАТОВ.

Сэлэнгын район.

— Нина Очировагай орожо ерэхэтэйнь адли палата соо нара гараһандал боложо, үбшэнтэнэй шарайда гэрэл ороходол гэдэг юм. Урин зөөлэн зантай энэ басаган хоёр жэлэй саада тээ Селенгинск поселогто медучилищи дүүргээд, Улаан-Үдын онкологическа диспансертэ хүдэлжэ эхилһэн намтартай. Хэжэ байһан ажалдаа хододоо оролдосотойгоор хандадаг медсестра Нина үбшэнтэнэй үнэн нүхэр болонхой.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

...ӨӨ САГАА ...Р ҮНГЭРГЭБЭЛ...

...улуута бо... ...тосхонуудта ...гэгээрэлэй ...а бол... ...р ушарһаа ...имэ бай... ...хэдэ, гур... ...саада тээ ...ожо, нэр... ...ай соёлой ...уд булта ...айоной то... ...гэн боло... ...айһан хо... ...ро шахуу ...рбэн зүг, ...иидэшөө ...сагһаа хой... ..., он жэл... ...йна. Теэд ... районой ... тэдэ тос... ...ой эрилтэ ...гүй хэбэр... ...хэбэрилэг... ...сутлаа ху... ...бариха ту... ...ь энэ ху... ...уулдаагүй ...Мүрэн, Шу... ...нэрэмжэтэ ... «Маяк» ...й клубууд... ...нгаа үдэ... ...о суглар... ...о хөөрэлдэ... ...аадаха гү, ...далнуудые ...ой дээрэхи ...н уншажа ...Залуушуул ...коллективэй ...абаадалсажа, ...а айл ай... ...н баясуул... ...бүгэдэ ган... ...й дурасхаал ...

... үеын хү... ...а эдэб ян... ...а нэгэдэл... ...олон таһа... ...ужам ха... ...ше зал... ...спортивна ... Зүүн-Мү... ...тосхонуудта ... ядахын ...һаа га... ...таһалгатай ...бодхоожо, ...ад һураг... ...дые баяр... ... бэшэ гү? ...осхондо го... ...убшан, Ле... ... колхозой ...Шанзагай от... ...о, Тэрэн... ...ерскын хар... ...территориаль... ... участок, ...леспромхоз, ...н ажахы, ...астогууд бо... ... шахуу һу... рагшадтай дунда һургуули бии. Эдэ бүгэдэ ехэ, бага предприятинууд болон эмхи зургаанууд арадай депутадуудай Түнхэнэй районно Соведэй гүйсэдкомой хүтэлбэри доро хамжажа, мүнгэн зөөриеэ нэгэдхээ һаа, ямаршье ордон бодхоожорхихо хабаатай ха юм. Далахай тосхон «Маяк» колхозой түб бууса һэн тула эндэхи хүтэлбэрилэгшэдэй ниитэ-политическэ, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ ямараар хандадагыень уншагшадта яһала элеэр тайлбарилжа үгэнэ бэшэ гү?

Дурсагдаһан хоёр ажахы адуу мал үсхэбэрилхэ, таряа, овощ ургуулха талаар жэлһээ жэлдэ район дотороо яһала һайн дүнгүүдтэйгээр гарадаг. Һүүлэй арбан жэлэй туршада малай томо комплекснууд болон үйлэдбэриин бусадшье барилганууд үргэнөөр хэгдээ. Теэд арад зонойнгоо, илангаяа залуушуулай дунда эстетическэ хүмүүжүүлгэ ябуулха гуламтануудгүй байхадань халагламаар байна.

Республикынгаа театрнуудай, филармониин болон хүршэ Эрхүү хотыншье артистнуудай саг үргэлжэ айлшалхада, Түнхэнэй гол харгы зубшан һуужа байбашье, угтан абажа шадахагүй хадаа халаглаад лэ, харангүй үлэшэдэгбди. Үнгэрһэн зун аяар Хальмагһаа айлшалһан аха дүү арадайнгаа түлөөлэгшэд болохо Басанговай нэрэмжэтэ драмын театрай зүжэгүүдые хараагүйдөө бүришье голхороо һэмди. Шэнэ һайн киногой гарахада, залуушуулнай аяар арба гаран километрэй газарта оршодог Тоора тосхондо ошожо харадаг.

Хэрбээ соёлой гуламтын байгаа һаа, бэшэ нютагайхидһаа дутахагүй вокально-инструментальна, фольклорно ансамбльнуудые байгуулжа, хатарай, драмын кружогуудта хабаадаха дуратайшуул олон лэ байха бэлэй.

Манай нютагай залуушуулай арбан класс дүүргэһээр, һурахань һуража, һураагүйшүүлэйнь ондоо тээшээ ябашахань гайхалгүй юм. Үгы гэбэл, залуушуулай магазин, столовын хажуугаар һогтуу ябаха нэгэтэ бэшэ харагдадаг.

Нютагай хүтэлбэрилэгшэдэй энэ онсо шухала хэрэгтэ һаналаа табиха саг ерээ.

Д. САЛДАНОВ,
Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Зүүн-Мүрэнэй малай комплексын механик.

БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ХҮНИИЕ АЛИШЬЕ ТАЛАҺААНЬ ХАРУУЛХА

Ажалшадай бэшэһэн бэшэгүүдэй хүсөөр һарадаа нэгэ дахин гаргагдадаг тусхай хуудаһанаймнай ээлжээниинь хүрэжэ ерэбэ.

Үнгэрһэн сагай хугасаа соо редакцида ороһон бэшэгүүдэй тоо хараа байса олошороо гэжэ түрүүшын ондо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ хаһа түлэг дундаа ороһон байжа, нарата сэлмэг үдэрнүүдэй час, минута бүхэниие үнэтэйдэ сэгнэн, габшагай һайнаар, үндэр бүтээсэтэйгээр, эрмэлзэл ехэтэйгээр хүдэлжэ байгшад тухай хүдөө бэшэгшэднай, үйлэдбэриие хүтэлбэрилэгшэд, үзэл сурталай фронтын хүдэлмэрилэгшэд манай редакцида баяртайгаар мэдээсэжэ байгаа ха юм.

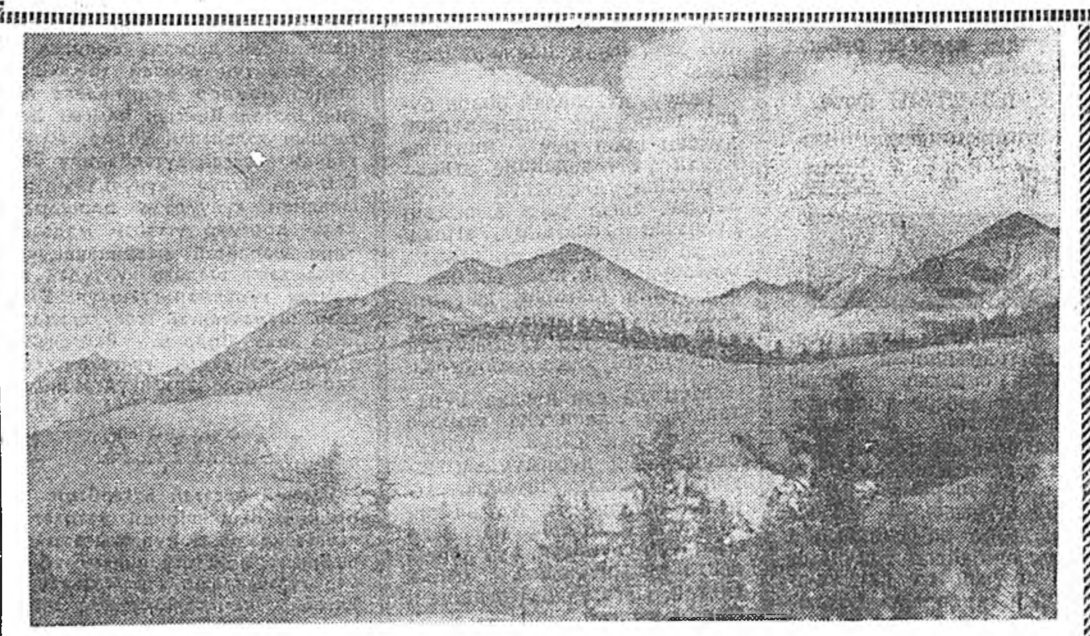
КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэй гүнзэгыгөөр танилсажа, улам ехэ урма баяртайгаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байһан ажалшад тухай саашадаашье бэшэгдэжэ байхань дамжаггүй. Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой звеньевой Д. И. Ухиновай, Бэшүүрэй районой «Дружба» колхозой Ц. Б. Абидуевай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай, Хэжэнгын районой Чисаанын совхозой И. Цыреновэй звенонуудай үүрэй толонтой урилдан шахуу, эршэ, дэлисэ, шанар һайнтайгаар тэжээл бэлэдхэжэ байһан тухай газетэдэмнай саг болзор соогоо һонирхолтойгоор бэшэгдэһэн байна. Тэрэшэлэн Кабанскһаа П. Пуховской, Баргажанһаа Ц. Хобракова, Баунтһаа В. Чунавлев болон бусад хүдөө бэшэгшэдэймнай нютаг нугадань, түрэл ажахынуудтань тэжээл бэлэдхэлгын эмхи гурим һайнтайгаар, олон хүнэй хабаадалгатайгаар үнгэржэ байһан тухай дуулгажа байһаниинь һайшаалтай юм. Һургуулиин һурагшад, пенсионернүүд болон студентнэр, хото, хүдөөгэй шефүүд халуун хаһадамнай горитой туһа нэмэри оруулна гэһэн мэдээсэлнүүд республикымнай зүг бүриһөө редакцида орожо үргэлжэлһөөр.

Үнгэрһэн һарада редакцида ерэһэн бэшэгэй олошорһон ушар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй **«Ажалай социалис журам бэхижүүлхэ хүдэлмэриие шангадхаха тухай»** тогтоолтой нягта холбоотой гээшэ. Энэ тогтоолые совет арадай һайхашаан дэмжэжэ байһаниинь тэдэнэй үргэн зүбшэн хэлсэлгэһээ элирнэ. «Ажалай социалис журам бэхижүүлхэ хүдэлмэриие шангадхаха тухай» тогтоолой газетэдэ толилогдоходо, урмашан уншаабди. Ушарынь хадаа ажалай журамай һайжархадал, бүтээсэмнай дээшэлжэ, бүхы юумэн гуримтай болохо ёһотой,—гээд Хурамхаанай районой Аргатын совхозой хонишон А. Раднаева бэшэхэ зуураа, саг соогоо абтаһан тогтоол,—гэжэ тэмдэглэнэ. Хэжэнгын районой Дэдэ-Хэжэнгын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Ц. Б. Золтоев, Бэшүүрэй районой «Дружба» колхозой отделениие эрхилэгшэ О. Н. Ленхожиев болон бусад парти, правительствынгаа шэнэ тогтоолые һайхашаан дэмжэжэ байһанаа мүн лэ мэдүүлээ һэн.

Даалгагдаһан ажал хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр, харюусалга багатайгаар хандадаг ябадалнуудтай эрид тэмсэхэ ёһотойбди гэһэн эрилтэ ажалшад бэшэгүүд дотороо табина. Эхэ оронойнгоо аша туһада үндэр мэдэрэлтэйгээр аша үрэтэйгөөр ажаллаха гэһэн өөрынгөө эрхэтэн ёһоной уялгые гүнзэгыгөөр ойлгодог байхаар бүхы ажалшадые хүмүүжүүлгэ хадаа журам бэхижүүлхэ талаар хүдэлмэриин үндэһэ һууринь болохо ёһотой гээд тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

«Ажалай журам шангадхаха» гэһэн ниитэ гаршаг доро материалнууд газетэдэмнай үргэлжэ хэблэгдэжэ байха. Тиимэһээ хүндэтэ хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд, хүдэлжэ байһан коллектив соотнай парти, правительствын тогтоолой үндэһөөр ямар хэмжээ ябуулгануудай үнгэргэгдэжэ байһан тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ байхыетнай хүсэнэбди.

Зунай һүүл—август һара түгэсэжэ, намарай эхин һара гараба. Тиигэбэшье республикымнай колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри шиидхэхы хаһадаа орон, үргэлжэлжэ байна. Тэрэнэй хажуугаар зарим районуудта таряа хадалга эхилбэ. Эгээ мүнөө тогтоод байгаа нарата үдэрнүүдые гүйсэдөөр хэрэглэн, ажалша зомнай хаа хаанагүй габшагайгаар хүдэлжэ байһаар. Тэдээн тухай, хажуудатнай зэргэлээд, эсэхэ сусахые мэдэнгүй арадай ажахын ямаршье һалбарида ажаллажа ябаһан хүнүүд тухай уран үгын хүсөөр очерк, зураглалнуудые бэшэхыетнай, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябаһан коммунистнууд тухай хөөрэхыетнай дурадханабди. Тиихэдээ имагтал ганса ажал харуулха бэшэ, харин хүнэй һайн һайхан абари зан, дэлгэр баян сэдьхэл, һайхан ябадалые тайлбарилан харуулха шухала.

ВРАЧНУУДТА БАЯР ХҮРГЭНЭ

ЗОРИМГОЙ СЭХЭ ЗАН

Һүүлэй үедэ хүндөөр үбшэлөөд, республиканска больницын хирургическа отделенидэ орожо, һайн болоһон байнаб. Тус отделениин коллектив коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй юм. Тэдэнэй ажабайдал, ажал хэрэгүүд тухай ханынь газетэһээ мэдэжэ боломоор. Тиихэдэ үбшэнтэнэй һанамжа, дурадхалай дэбтэр ираад үзэбэл, эндэхи мэргэжэлтэдэй ямараар хүдэлдэгыешье мэдэхэт. Ахамад хирург Еши Нянюевич Цыбиков тухай олон зоной дунда мэдээжэ ха юм даа. Тэрэшэлэн хирургнууд В. М. Кузнецов, Б. С. Бальжинимаев, залуушуул А. Д. Быков, Г. Д. Гунзынов, А. Д. Укоев, Б. С. Данзанов болон бусад тухай удахагүй мэдэхэ болохо байхабди. Эдэнэрэй ажалые ажаглажа байхадаа, врач хүндэ, илангаяа хирургда, хэнһээшье үлүү зүрхэн, зоримгой зан, сэхэ сэдьхэл хэрэгтэй юм ха гэжэ ойлгоо һэм. Тиимэһээ дээрэ дурдагдаһан бүхы хирургнуудта үбшэн хүниие эдэгээжэ, хүл дээрэнь дахинаа гаргажа, зол жаргалыень эдлүүлжэ байһандатнай оёоргүй ехэ баяр хүргэн үреэхэһээ бэшэ юун байхаб.

С. ЦЫБАНОВА,
Хориин дунда һургуулиин багша.

СЭДЬХЭЛЭЙМ ҮГЭ

Би энэ хабартаа харгын гэнэ усалда орожо, гэмтэһэн байгааб. Тэрэ дары Хэжэнгын районно больницын хирург Баатар Аюржанаевич Молоновто хандахадам, дары туһаламжа үзүүлжэ, үбшыень буурууһан юм. Удаань Улаан-Үдэ ошожо, республиканска больницын травмотологическа отделенидэ (даагшань Буряадай АССР-эй габьяата врач И. М. Рябов) яһала орёо операци хүүлээб. Тиигэжэл хуушан шэнжэ түхэлдөө ороһон, ажалдаа һаадгүй ябаха аргатай болоһон хүм. Нэрлэгдэгшэ врачнуудта, намда туһалһан бүхы медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ танай газетээр дамжуулан сэдьхэлэй халуун баяр хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Х. ГАЛСАНОВА,
Хэжэнгын интернат-һургуулиин хүдэлмэрилэгшэ.

ТҮРЭЛХИДТЭ ЖЭШЭЭ БОЛОГ ЛЭ!

Турунтаево һууринай дунда һургуули район дотороо эгээл бараг тоодо ородог юм. Гэгээрэлэй асуудалда хабаатай бүхы хэмжээ ябуулганууд эндэ дэмы үнгэргэгдэдэг бэшэ.

Үнгэрһэн һуралсалай жэлэй дүүрэмсээр лэ, тус һургуулиин коллектив удаадахи һуралсалайнгаа жэлдэ сүм бэлдэжэ эхилээ һэн. Тиин заһабарилха, будаха, шэрдэхэ хүдэлмэринүүдээ гансата хэһэн байна. Июниин 10-да энэ хүдэлмэри дүүргэгдээд байһан юм. Уншагшад гэнтэ гайхажашье болохо. Теэд гайхалтай юумэн эндэ ороншье үгы. Бүхы юумэн гансал эмхидхэлгэһээ эхитэй гээшэ. Энээн тухай хөөрэжэ үгэхые оролдохом.

Һуралсалай жэлэй эсэс багаар түрэлхид, шефскэ туһаламжа үзүүлдэг эмхинүүдэй түлөөлэгшэд һургуулида уригдажа, хайшан гээд түрэл һургуулияа түргэхэн удаадахи һуралсалай жэлдэ бэлэн болгохоб гэжэ хэлсэһэн байгаа. Тиин 75 түрэлхид будаха, шэрдэхэ, мебелиин жэжэ жожо заһабарилга хэхээр табигдаа һэн. Тэдэнэр һургуулида хоёр халаанда хүдэлжэ, горитойхон туһа хэһэн байна.

Августын 15-най байдалаар, Турунтаевай дунда һургуули 1983—1984 онуудай һуралсалай жэлдэ гүйсэд бэлэн болгогдонхой байгаа һэн.

Энээниие юундэ эндэ бэшэбэбиб гэхэдэ, олохон һургуулинуудай заһабарилга һуралсалай эхилтэр үргэлжэлжэ байдаг. Түрэлхидэй хабаададагшьегүй газарнууд дүүрэн байха. Зүгөөр минии һанахада, хаанашье хадаа түрэлхид туһалха ёһотой. Һайхан һаруул, дулаахан, сэбэр классууд соо үхибүүдэймнай һуража байхада бидэ, түрэлхидтэ, али тухай зохид, һанаа амар гээшэб.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Прибайкалиин район.

МОНГОЛ ОРОНҺОО ЕРЭҺЭН БЭШЭГ

НЮТАГАЙ ҺОНИН ЕХЭ

Манай хоёр ороной ажалшад ажал хүдэлмэриингөө дүй дүршэлөөр андалдажа, бэе бэедээ айлшалалсажа байдаг һайхан заншалтай гээшэ. Би Дурна-Губи аймагай Улаанбадрах сомоной хонишонби. Үнгэрһэн, 1982 ондо манай аймагта урда жэлнүүдтэ абтаагүй олон түл нэмэһэн юм.

Энэ ехэ амжалтаяа 1983—1984 онуудай үбэлжэлгын үедэ бүри арьбадхажа, ниитын малайнгаа тоо 0,7 процентээр олошоруулжа, зуун толгой бүриһөө 38-һаа доошо бэшэ ботого, 50 унаги, 70 тугал, 86 хурьга, 78 эшэгэ абахамнай.

Байгша ондо манай аймагай ажалшад гүрэндөө 1193,4 тонно табан түрэлэй нооһо, 176,2 тонно хөөбэри, 50 тонно тоһо, 8,4 мянган тонно мяха худалдаха түсэбтэй юм.

Оронойнгоо долоодохи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатай дүүргэхын тула манай сомоной ажалшад бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ байна гэжэ хүршэ Буряад оронойнгоо малшадта дуулгаха хүсэл байба.

Л. ДУМААМАА,
Дурна-Губи аймагай Улаанбадрах сомоной 1-дэхи бригадын хонишон.

Манай газетэдэ олон жэлэй туршада хүдэлһэн Ф. Ф. Сорокин дала наһанай дабаа дабанхайшье һаа, хэжэ ябаһан дуратай ажалаа орхёодүй юм. Үзэсхэлэн һайхан байгаалида тон дуратай энэ нүхэрнай һая шэнэ зурагуудаа редакцида асараа. Тэрэнэй буулгаһан Саяан уулые харахада, «Саяан үндэр ууламнай» гэһэн дуунай аялга шэхэндэ шэнхинэхэдэл гэнэ.

«АРШААН» ЯАГААД ХҮРЭХЭБ?

Хэрбээ хэн нэгэн Хэрэн дээгүүр Түнхэнэй районой курортнуудта ошохо гэбэл, Улаан-Үдэһөө бэсэ шангаар барижа эхилхыетнай дурадханаб. Нэн түрүүн хэлэхэдэ, золтой һаатнай агаарай байдал һайн байжа, самолёдоор нинидэшэхэт; үгы һаа поездоор Слюдянка станци хүрэхэт. Одоол эндэһээ хамаг гасалан зоболонтнай эхилхэ

Түрүүндээ станциин кассануудта Аршаан, Нилово-Пустынь, Хэрэн ошохо автобусуудта билет худалдадаг бэлэй. Харин мүнөө хэнэйшьеб захиралтаар юм, билет кассада худалдагдахаяа болижо, жолоошодынь өөһэдөө наймаалдаг болонхой. Теэд жолоошоной машинаяа хайшань харуулаад зогсооxые, али үүдэнһээнь биледээ худалдахые мэдээгүй хүнүүд бэе бэсэ даража гэшхэхээр түрисэлдэжэ, хашхараа хүүгай табилдан, аһан хүсөөрөө носолдожо, диилэһэниинь биледтэ хүртэдэг гээшэ. Биледтэ хүртөөгүй аад, зүгөөр эндэхи замуудые мэдэхэ хүнүүд Култук тосхон ошожо, харгын машина угтаха баатай болодог. Харин тиихэдэ түрүүшынхиеэ ябаһан хүнүүд яаха болоноб? Яһа уһанайнгаа шалатар һуужа, тэсэхэл болоно бшуу даа. Слюдянкаһаа Нилова-Пустынь, Хэрэн хүрэтэр арба гаран тосхонууд һубаридаг. Эндэ дүүрэн хүнүүдые һуулгаһан автобусой зогсодоггүйнь элитэ.

Самолёдой долоон хоногто дүрбэ дахин холын Аха ошодог хаданъ тэрээндэ һуухамни гэжэ найдахань хэсүү байна. Эрхүү хотоһоо Аршаан, Нилова-Пустынь хүрэтэр автобусууд ябадаг тула хүршэ областьһоомнай ерэгшэдтэ ямар байна гээшэб? Харин республикымнай түб Улаан-Үдэһөө Хэрэн, Нилова-Пустынь хүрэтэр автобус ябадаг болоо һаа, ямар һайн болохо һэн бэ? Хэдэн жэлэй саада тээ Аршаан хүрэтэр маршрутна автобус ябадаг боложо, хүн зоной ябасада нилээд хүнгэн болоожо үгөө. Зүгөөр дурсагдаһан маршрудаар автобусой ябадаг болоо һаа, һүрхэй байха бэлэй.

Билет худалдалгые гуримшуулха, «Улаан-Үдэ — Хэрэн» гэһэн маршрудаар ябадаг автобус табиха тухай һанамжануудта Култугай «Автовнештранс» предприяти болон республикын хүн зониие транспортаар ханган хэрэгтэ хабаатай тушаалтад юун гэхэ хаб?

В. БИЛЬТАГУРОВ,
журналист.

Ахын район.

«БУРЯАД ҮНЭН» бэшэгэй һүүлээр

«...ЖАЛДА ДҮРШҮҮЛХЭ—БИДЭНЭЙ УЯЛГА»

...районой «Дружба» совхозой Хара-Шэбэрэй ..., райсоведэй депутат, Эхэ-герой Екатерина Абидуевагай манай корреспондентдэ ... июлиин 9-нэй номерто нимэ гаршагтайгаар ...һон юм. 13 үхибүүдэй эхэ хүмүүжүүлжэ ... тогтохо зуураа, нютагтань, ажахыдань ... дутуу дундануудые дурсаһан байна. Тэрэ ... Загарайн райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. А. Черепановта хандаһамнай, тэрэ редакцида иигэжэ харюусаба:

«Дабаата, Онохой-Шэбэр, Добо-Ёнхор ба Загарай гэхэ мэтэ һуурин тосхонуудаар орохо ёһотой автобус энэ жэлдэ ябадаг болоһон аад, үсөөн пассажирай ябадаг дээрэһээ 2-дохи ПАП-ай захиргаанай зүгһөө болиулагдаһан байна. Зүгөөр «Загарай—Шэнэ-Хүрбэ» гэһэн шэнэ маршрут нээгдэхээр хараалагданхай.

Хара-Шэбэртэ фельдшерскэ пункт түхеэрэгдээд, хүдэлхэ хүнүүдынь олдоогүй байна. Һаяар энэ асуудал шиидхэгдэхэ.

Малай байра барюулхын тула 110 мянган түхэригэй һомологдоод, барилгынь эхилэгдээд байтар, «Бурятплодоовощпром» урьһаламжаяа болиулжа, бүхы хүдэлмэри зогсоонхой.

ТҮРҮҮШЫН ТҮРҮҮЛЭГШЭДЭ

Дэдэ-Жэрэм нютагай ажалшад, нийтын түлөөлэгшэд һаяхан сугларжа, нютагтаа Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэһэн партизануудай хүдэлөөндэ хабаадалсаһан, удаань түрүүшын ажахын түрүүлэгшэ ябаһан Петр Иванович Девятовай хүшөө-памятник нээлгэдэ зорюулагдаһан митинг үнгэргэбэ.

—1929 ондо манай нютагта Дзержинскын нэрэмжэтэ түрүүшын коммуна байгуулагдажа, тэрэнэй түрүүлэгшээр нютагаймнай эдэбхитэй хүбүүн Петр Иванович Девятов һунгагдаһан байгаа. Тиихэдэ хэдэн үрхэтэ айл нэгэдэжэ, хамтын ажахы байгуулхадаа, абаһаар 25 үнеэтэй, хорёод хонитой, хэдэн тахяатай байһан юм,— гэжэ митинг дээрэ үгэ хэлэһэн «Советская Россия» колхозой түрүүлэгшэ М. К. Макров хэлэбэ.

Нютагтаа Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэһэн, партизан хүдэлөөндэ хабаадалсаһан Петр Девятов хорёод онуудай үеэр галзуу дивизи гэгдэһэн сэрэгшэдэй һабарһаа Ганзурин тосхоние, Верхнеудинск хотые сүлөөлэлсэһэн байгаа. Удаань 1920 онһоо партиин гэшүүн болоһон Девятов нютагтаа түрүүшын ажахы байгуулжа. Дэдэ-Жэрэмэй үгытэй ядуу байдалтай таряашадые баясуулһан юм... Мүнөө энэ нютаг танигдахаар, бэшэ болотороо урган һалбараа. «Советская Россия» нэрэтэй энэ колхозой ажахыда 1300 үхэр мал, 8000 хонин, 1200 гахай, хэдэн зуугаад толгой адуун тоологдоно, хэдэн мянгаад гектар таряалангайнь газарые олон тоото техникэ элдүүрилнэ. Ажахын гэшүүдэй мэдэлдэ ууҗам һаруул Соёлой ордон, дунда һургуули, эд бараанай, эдеэ хоолой магазинууд, арад зоной хэрэглэмжэ хангаха комбинат, больница болон бусад барилганууд үгтэнхэй гээшэ.

—Түрүүшын ажахы байгуулалсаһан нүхэрөө бидэнэр һайн мэдэдэг, хүндэлдэг гээшэбди. Петр Иванович бидэнэй ажабайдалаа шэнэ ёһоор зохёохо хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлдэг, хүн бүхэндэ туһаламжа үзүүлхын хойноһоо эсэгэ ёһоной анхарал хандуулжа, хүмүүжүүлжэ ябадаг байһан юм,—гэжэ үгэ хэлэһэн үнинэй коммунист, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи зарлалай депутат ябаһан Г. П. Попов хөөрэнэ.

Дэдэ-Жэрэмэй сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Л. В. Тютрин, ажалай болон дайнай ветеран Е. Г. Трифонов, соёлой болон түүхын памятнигуудые хамгаалха бүлгэмэй эхин эмхиин түрүүлэгшэ М. Г. Китаев, нютагай дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Марина Пасынкова, П. И. Девятовай басаган А. П. Русина, Улаан-Үдын районой соёлой болон түүхын памятнигуудые хамгаалха бүлгэмэй -харюусалгата секретарь Л. Л. Анциферов гэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, түрүүшын ажахы байгуулһан Девятовай нугаршагүй зоригтой, тиихэ үедэ ёһотойл коммунистын габьяа харуулдаг байһыень сугларагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн, тэрэнэй хэрэгые үргэлжэлүүлхэ байһанаа мэдүүлбэд.

Нютагтаа түрүүшын ажахы байгуулһан П. И. Девятовта хүшөө-памятник табилсаһан уран зураашан В. Ц. Щербаковто Соёлой болон түүхын памятнигуудые хамгаалха бүхэроссин бүлгэмэй дурасхаалай медаль, дипломтойгоор, мүн хүшөө-памятник табилгада эдэбхи үүсхэл гаргаһан, туһаламжа үзүүлһэн түс ажахын түрүүлэгшэ М. К. Макровто Улаан-Үдын районой соёлой болон түүхын памятнигуудые хамгаалха бүлгэмэй грамота, үнэтэ бэлэгтэйгээр сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро барюулагдаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

УЛАСХООРОНДО ШЭНЖЭ

БОДОМЖОТОЙ БАЙХА ШЭ...

Эб найрамдалые аршалан хамгаалха ба бэхижүүлхэһээ ондоо шухала зорилго мүнөө хүн түрэлтэндэ үгы гээшэ. Энэ зорилгые шиидхэлгэдэ дунда зэргын зайда буудагдаха ракетно-ядерна хэрэгсэлнүүдые Европодо хизаарлаха гү, али тэдэниие бултыень усадхаха айхабтар шухала асуудал болоно. Энэ гол шухала асуудалые шиидхэлгэдэ хоёр ондоогоор хандаха ябадал харагдана. Нэгэнь—амгалан байдал бодото ёһоор бэхижүүлхын түлөө, нүгөөдэнь—хуурмаг ёһоор эб найрамдалай түлөөбди гэжэ бэеэ харуулха һэдэлгэ.

«Правда» газетын асуудалнуудта Ю. В. Андроповой үгэһэн харюунууд дотор тайлбарилагдаһан совет шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдые эб найрамдалда дуратай бодото политикын толотомо жэшээ мүн гэжэ олон оронуудай хүтэлбэрилэгшэд, олондо мэдээсэл хүргэдэг хэрэгсэлнүүд бүхы түбинүүдэй оло миллион юрын хүн зон нэрлэнэ.

Алишье талада абтама таатай хэлсээнэй США-тай хэрбээ баталагдаад байгаа гээшэ һаань, дунда зэргын зайда буудагдаха өөрынгөө бүхы ракетэнүүдые, тэрэ тоодо мүнөө үеын «СС-20» түхэлэй ракетэнүүдые усадхаха гэһэн СССР-эй уялга, тиихэдэ Европодо шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолгоһоо Холбоото Штадуудай арсаха ябадал хадаа ядерна буу зэбсэгүүдые ехээр бүтээн гаргалгаар айхабтар аюулта үрдилдөөе зайсуулан зогсоохо замда тон шухала алхам гэжэ харагдана.

Совет шэнэ дурадхал ерээдүйдэ этигэн найдаха арга олгоно гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй (ВСМ) мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ. Ю. В. Андроповой дурадхаһан бүтэмжэтэй һайн эдэбхи үүсхэлнүүд эб найрамдалай ба буу зэбсэгүүдые хуряалгын хэрэгтэ Совет ороной үнэн сэхэ байһаниие гэршэлэн харуулна. Тэдэ дурадхалнуудыень бодото дээрэнь бэелүүлгэ, бүхы арадуудай ажаһуудалай аша туһын хэрэгүүдтэ сүм харюусаха байна гэжэ ВСМ-эй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Энэ алхам Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые ... асуудалаар Женевэдэ ... сэеэ амжалтатайгаар ... Советскэ Союзай хэр... хэхээр бэлэн байһан ... но,—гэжэ СЕПГ-гэй ЦК... ретарь, ГДР-эй Гүрэ... лэгшэ Э. Хонеккер ...

Женевэдэхи хөөрэл... гүрэн ходо буулта ... СССР-эй ба тэрэнэй ... гүй байдалһаа энэ хэ... гээшэ гэжэ хэблэлэ... тэмдэглэнэ. Хэрбээ Е... нүүдэй», делита ракет... хогдоод байгаа гээшэ ... регинальна, Европын ... жээндэ зэбсэгтэ хүс... алдуулхагүйн тулада ... дые абаха баатай бол... дахяад США-да һануу... ладельфия инкуайрер» ... зетэ заана.

Гэхэтэй хамта, дунда ... дагдаха американ шэнэ ... хогдохо оронуудай, м... дыншье хараа бодол... ямаршье хубилалтын ... ниинь харамтай. Сэрэ... булюу байдалтай бол... мэлзэлээ орхихо дура... хүтэлбэрилэгшэд совет... нуудай удха шанарые ... гадхахые оролдоно. ... американ конгрессэй ... үни хада элирхэйлэн ... Францийн ядерна зэ... хамтын зэбсэгтэ хүсэнэ... хагүй тухай тезисые д... лэнхэй.

Советскэ Союзай ... гоомжотой дурадхал... абан, амгалан байдалые ... нэдэг бүхы хүнүүд Ев... зэбсэгүүдые хизаарлаха ... гөөр сентябриин 6-да ... байһан шиидхэхы шата... ойлгомоор байхыень В... на.

ЗЭБҮҮРХЭЛГЫН БА БУРУУШААЛГЫН ЖА...

Холбоото Штадуудай ниислэл хото тэрэ үдэр далай мэтэ олон хүн зоной зэбүүрхэлээр бусалһан байха юм. Профсоюзай, залуушуулай, эхэнэрнүүдэй ба шажан мүргэлэй 700 организациин үүсхэлээр оронойнь бүхы заха хизаарнуудһаа 400 мянга шахуу хүн Вашингтондо суглараа. «Хүдэлмэри, эб найрамдал, эрхэ сүлөө!» гэһэн уряа доро үнгэргэгдэһэн асари ехэ энэ марш Рейганэй правительствын дотоодын ба гадаадын бүхы асуудалнуудые американецуудай зэбүүрхэн буруушаалгын толотомо гэршэ болоно.

Августын 27-до үнгэргэгдэһэн энэ манифестаци негритян элитэ ажал ябуулагша Мартин Лютер Кингын Вашингтон хүрэхөөр эмхидхэһэн гүүхэтэ ехэ маршын 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан байна. Ниислэл хото хүрэжэ ерэгшэдэй ехэ митинг дээрэ тэрэ «намда һанамжа бии» гэһэн суута үгэ соогоо бүхы эрхэтэдэй адли тэгшэ эрхэ байдалтай, үнэн зүб ябуулгатай, хангаданги ерээдүйтэй болохо хүсэл эрмэлзэлые тайлбарилан хэлэһэн юм. Энэ хүсэл эрмэлзэлынь бодото дээрээ бэелүүлэгдэнгүй үлэнхэй. Хэдэн арба миллион американецууд үлэсхэлэн ядуу ябадалтай, хүдэлмэригүй, бэрхэшээлтэ байдалда оронхой. Линкольнодо табигдаһан хүшөөпамятнигай дэргэдэ болоһон митинг дээрэ негритян арадай толгойлогшо, алуургшадай һомоор ами наһаяа алдаһан Мартин Лютер Кингын һамган Карретта Кинг гэгшын хэлэһэнэй ёһоор, мүнөөнэй захиргаанай засагай хүтэлбэридэ байһан саг соо США-да «үлүү хүнүүдэй» арми аяар 3 миллион хүнүүдээр олошороо. Зорюута хэды доогуур үгтэһэн мэдээсэлэй ёһоор, хара шарайтай американецуудай дунда ажал хэжэ шадаха хүнүүдэй аяар 20 процентнь хүдэлмэригүйшүүл. Энээниень сагаан шарайтантай сасуулхада, хоёр дахин наар ехэ болоно. Рейганэй захиргаан американецуудай гансахан социальна ба экономическа эрхэнүүдтэ иимэ үзэгдөөгүй муухай хашалта хэ... дэн зонхилхо хүсэлтэй ... правительствын бодомж... литикын гэмээр арад... аюулта байдал тохёолд... мэл хадань манифест... Японһоо, Швециһээ, ... Финляндиһаа, Норвегиһ... нүүдэй ябалсаһан дэмы... национальна директор, ... У. Фонтрой гэгшэ ингэ... дэглээ: «Буу зэбсэг ех... га хоригдог!» гэжэ оло... дэй үмэнэһөө США-гай ... мэдүүлхэеэ бидэнэр энд... на дайнда США-гай б... дай хэжэ болохо, гэнд... лагдажа магад гэһэн Р... най хараа бодол «айхаб... ябуулга мүн» гэжэ обор... сэг хуряан абалгын тал... ректор Р. Форсберг, А... проф-нэгэдэлэй вице-пре... сингер болон бусад хэл...

«Вашингтон пост» газе... ной ёһоор, «Рейган тонн... США-гай ниислэлдэ үнг... фестациин гол уряа бол... зоной диилэнхи олонхи... хэрэгэй засагай политик... эбсэхээ болиһыень харуу... үедэ Рейганэй Вашингтон... километр холо оршодог ... өөрынгөө ранчодо ошо... гайхалтай бэшэ. «Линкол... дэргэдэ сугларһан олон ... президентын уулзангүй ... ойлгожо ядаха юумэ үг... Йорк таймс» газетэдэ ... шэнжэлэгшэ Дж. Рестон ... буу зэбсэг бүри ехээр гар... «МХ» ракетэнүүдые, «В... бардировщигуудые бүтээ... хэдээ замбуулинай дайд... гаргахые оролдоно.

ДАЙНДА БЭЛДЭЛГЭЕЭ ҮРГЭ...

Японой засагай хүтэлбэри баригшадай оронoo Вашингтоной ээрхэг түримхэй стратегидэ улам гүнзэгыгөөр оруулжа байһыень, конституциингаа эб найрамдалта ёһо гуримуудые хэрэгсээхэеэ болёод, милитарис түхеэрэлгэнүүдые түргэдхэжэ байһыень августын һүүлшын неделиин үйлэ хэрэгүүд элирхэйлэн харуулба.

Японой сэрэгэй зургаанай начальник К. Такинава гэгшын Вашингтон ошоһонһоо эхилээ. США-гай оборонын министр К. Уайнбергертэй хөөрэлдөөнэй үедэ Японой сэрэгэй хүсэ ехэ болгохо талаар, мүн США-гай Азидахи стратегическэ хараа түсэбүүдые бэелүүлгэдэ Японой хабаадалгые үргэдхэхэ талаар Пентагоной эрилтэнүүдые хангахын тулада тэрэ «хамаг хүсэ шадалаа эгээл ехээр элсүүлхэбди» гэжэ найдуулһан байха юм. Хонсю аралай хойто зүгтэхи Мисава гэжэ баазада хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдтэ США-һаа арба дахин ехэ мүнгэ зөөри гаргахаар бэлэнбди гэжэ Такинава найдуулһан байна. Тэрэ баазадань ядерна зэбсэг абажа гараха американ «Ф-16» түхэлэй истребитель-бомбардировщигууд байрлаха юм.

«Мидуэй» авианосецай палубна самолеүүдтэ хэрэгтэй үшөө нэгэ аэродром Япондо олохобди гэжэ Такинава өөрынгөө хамжагшые найдуулһан байна. Үшөө тиихэдэ сэрэгэй хүсэнэй талаар, тодорхойлон хэлэбэл, дунда зэргын зайда буудагдаха ракетэнүүдые Европодо тараан тодхолгоор СССР-һээ булюу байдалтай болохо гэһэн Вашингтоной хүсэл эрмэлзэлые Такинава эдэбхи ехэтэй... байха юм.

Оборонын асуудалаар ... киодо хэблэгдэһэн «Саг... засагай хүтэлбэри бари... хараа түсэбүүдые элирх... Японой сэрэгэй зургаан... тунхаглаһан бюджетнэ ... 1984 ондо сэрэгэй гарг... центээр (3 триллион ие...) гэжэ хараалагдана. Пра... дэлдэ ородоггүй партин... тые премьер-министр Я... Вашингтоной үмэнэ аба... тусхай шэнжэ шанар ор... гэһэн сэгнэлтэ үгөө. Тэрэ ... шэнгэхэгүй авианосец» б... дуулга Вашингтондо энэ ... үгэһэн гээшэ.

«Сагаан ном» бүридхэн... сэрэгтэ бэлдэлгээр Япо... тайлбарилан харуулхадаа, ... нэгэдэлдэ тэрэнэй ээлдэ... лай хэмжээгээр үргэ дү... хахые оролдоно. Теэд эн... тухайнь хэлэхэ болоо һаа... доо байха. Япон—дэлхэй... зэбсэгэй хохидолдо орож... орон. Тиимэ хадаа имаг... дайнай аюулые хэтэ мүн... түлөө тэмсэлые толгойлхо... сагта энэ тэмсэлдэ бодо... нэгэ зэргэдэ ябалсаха һэ... на Бодото баримтанууд ... гэршэлнэ.

ИЛАГШАД ТОДОРОО

СПОРТ

Һүр харбалгаар «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүрбэн үдэрэй туршада Улаан-Үдын транспортын «Локомотив» стадион дээрэ болобо. Шэтын областиин, Тувын болон Буряадай АССР-нүүдэй спортын энэ бүлгэмэй суглуулагдамал командануудай жараад харбагшад хабаадажа, хаба шадалаа туршаһан, мэргэжэл шэдабаряа дээшэлүүлһэн байгаа.

Эрэшүүлэй дунда бүхы дүрбэн зайда һонирхолтой, шанга тэмсэл болобо. Эгээн холоһоо — 90 метрһээ — харбахадаа «Динамо» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй тренер, спортын мастер Цыренжаб Будаев 550 очко тудажа, илалта туйлаа. Уласхоорондын классай спортын мастер Б. Галсанов (Шэтэ) хоёр очкогоор гартаба. Шэтэһээ ерэһэн спортын мастер С. Санжаев гурбадахи һуури эзэлһэн байха юм.

70 метр. Б. Галсановые мүн лэ хоёр очкогоор урилдажа, спортын мастер Ц. Эрдынеев (Шэтэ) энэ зайда шалгарба. Тэрэ 608 очко абаһан байна. С. Абидуев, Ц. Будаев гэгшэд удаадахи һууринуудта гараа.

Балдоржи Галсанов дүтын зайда харбахадаа, хёрхо мэргэн байһанаа харуулба. Тиигэжэ тэрэ 594 болон 684 очкотойгоор түрүү һууринуудые эзэлээ. Ц. Эрдынеев, Л. Халудоров (Улаан-Үдэ), Н. Бальжинимаев (Шэтэ) шангай һууринуудта гараһан байха юм.

Нёдондо жэлэйнгээ амжалтые дабтан, Балдоржи Галсанов М-2 упражненеэр 2432 очко тудажа, «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй чемпион болобо. 2397 очкотойгоор Ц. Эрдынеев хоёрдохи шанда хүртөө. Манай харбагша Ц. Будаев бронзо медаляар шагнагдаһан байна. Тувын мэргэшүүл сооһоо В. Намчил-оол эгээл һайн үрэ дүн туйлаба. Тэрэ 2138 очкотой болобо.

Шэтын багшанарай институдай түүхын факультедэй 1-дэхи курсын студентка, уласхоорондын классай спортын мастер Светлана Жигжитова бүхы дүрбэн зайда илалта туйлажа, эхэнэрнүүдэй дундаһаа онсо шалгарба.

Хэрбээ урдандаа тэрэ «Хойт» гэжэ американ фирмын бүтээһэн номо годлёор харбадаг байһан һаа, харин мүнөө «Ямаха» гэдэг япон һурша номоор харбаһан байна. Энэнь юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, хүбшэргэй шангатай дээрэһээ холо хаясатай байха юм.

Харбагша бүхэн шэнэ номо годлидоо тиимэ түргөөр дададаггүй гээшэ. Зүгөөр С. Жигжитова абаһаар лэ үндэр үрэ дүнгүүдые харуулаа. Холын зайһаа харбахадаа бэрхэ байһан һаа, мүнөө тэрэ бүхы дүрбэн зайда жэгдээр мүрысэбэ. Жэшээнь, һүүлшын үдэр 30 метрһээ харбахадаа, тэрэ 347 очко тудаһан байна. Тиихэдээ һүүлшын гурбан сериидэ 3—3 һуршаа дэлижэ табихадаа, 90-һээ 90 очко абажа, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар үгтагдаа.

СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн С. Жигжитова М-2 упражненеэр 2527 очко абаад, «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Республикын Верховно Соведэй Президиумэй Указаар «Буряадай АССР-эй физическэ культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ һаяхан хүртэһэн Зүүн Сибириин технологическа институдай 3-дахи курсын студентка, уласхоорондын классай спортын мастер Светлана Николаевна М-2 упражненеэр харбахадаа, 2405 очко тудажа, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Спортын мастер Бадмаханда Абидуева (Шэтэ) гурбадахи һуури эзэлбэ — 2347 очкотой Тувын суглуулагдамал командын капитан Галина Огнева дүрбэдэхи һуурида гараһан байна.

Буряадай багшанарай институдай студентка, уласхоорондын классай спортын мастер Цыбикмит Бумбошкина-Жамьяндашиева һорилго бэлэдхэлээ улам эдэбхижүүлжэ байнхай. Тэрэ басагатай болоһонһоо хойшо һаянайл һорилгоёо эхилэнхэй. Угайдхадаа гээгдэжэ мүрысөөндэ хабаадабашье, 2311 очко тудажа, эрхим зургаанай тоодо ороһониинь һайшаалтай.

ВСТИ-гэй физическэ хүмүүжүүлгын кафедрын багша Юрий Будаев М-1 упражненеэр 1163 очко абажа спортын мастерай норматив дүүргээ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, СССР-эй суглуулагдамал командын тренернүүдэй нэгэн — уласхоорондын классай спортын мастер М. Ю. Дабаевай һурган һоридог Ш-тын областиин «Динамо» бүлгэмэй мэргэшүүл эхэнэрнүүдэй болон эрэшүүлэй дундаһаа командаараа илажа, Россин соведэй кубогаар, I шатын дипломоор шагнагдаһан байна. Буряадай республиканска соведэй суглуулагдамал команда (ахалагша тренерынь Ц. Б. Будаев) хоёрдохи һуури эзэлбэ. Тувын АССР-эй һүр харбагшад гурбадахи һууринда гараһан байна.

Манай «Динамо» бүлгэмэй мэргэшүүл түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэхэ аргатай байгаа гээшэ гү? Аргатай даа. Нэн түрүүн манай команда эгээл дүршэл шадабари ехэтэй харбагшадаар түгэс бүридүүлэгдээгүй байгаа. Тусхайлбал, залуу бэлигтэй спортын мастернууд Я. Цыренжапова, Л. Целовальникова, О. Воронина, Ц. Будаев болон бусад залуушуулай мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа байһан дээрэһээ бүлгэмэйнгөө нэрэ хүндые хамгаалжа шадабагүй.

Гадна спортын мастернууд В. Лазарев, Н. Комаровский гэгшэд һула муу үрэ дүнгүүдые харуулжа, командаяа хойшонь татаһан байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

«Динамо» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй тренернүүд мүрысөөнэй дүнгүүдһээ зохихо тобшолол хэжэ, ушарһан дутуу дундануудые зайсуулхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха аабза гэжэ һанагдана.

— Энэ мүрысөөн сентябриин 24-дэ Кишинев хотодо эхилхэ түгэсхэлэй наадандa бэлэдхэлэй шата боложо дүүрэбэ. Зүгөөр энэ юрэнхы дээрээ тиимэшье һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаагүй. Түгэсхэлэй наадан эхилтэр манай Россин соведэй суглуулагдамал команда мэргэжэл шадабаряа эрид дээшэлүүлхые оролдохо аабза гэжэ һананаб, — гэжэ «Динамо» бүлгэмэй Россин соведэй ахалагша тренер А. И. Гореликов хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Динамо» бүлгэмэй Шэтын областной соведэй ахалагша тренер Мэлс Дабаев залуу харбагшадта заабари зүбшэл үгэжэ байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

ШУБУУДАЙ АГНУУРИ ЭХИЛБЭ

Намарай түрүүшын һарын үдэрнүүдэй эхилхэдэ ан амитадые, шубуу шонхорые агнаха дуратайшуулай халуун хаһа эхилдэг. Байгша ондо сентябриин гурбанһаа октябриин 31 болотор уһанай шубуу агналгын хаһа нээгдэбэ. Харин октябриин нэгэнһээ ерэхэ жэлэй февралиин 15 хүрэтэр ойдо ябадаг шубуудые агнаха хаһа эхилнэ.

Агналгын халуун хаһын нэгэдэхи үдэхэһэ агнуурин Сэлэнгын ба Байгалай ажахынууд бэлэдхэлэн гориітоhон хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Тодорхойлон хэлэбэл, агнуурин баазануудта ангуушад шэнэ эрилтэнүүдтэй танилсажа бэлдэгдээ, тэдэнэй хэрэглэхэ онгосо, катернууд, модон һаланууд шэнэдхэгдэн запасарилагдаа. Тиихэдэ ангуушадай гэр байранууд, шабартай харгынууд һайжаруулагдаа.

Галуу, нугаһадай болон бусад шубуудай хойто зүгһөө дулаан орон руу ниидэжэ һүүхэ үедэ тэдэниие агнаха дуратайшуул захагүй олон байдаг. Энэл үедэ агналгын дүримые хазагайруулагшад элдэб эсын гэнтын ушарнууд олошордог гээшэ. Тиимэһээ агнууриин ажахынуудай инспекторнууд, нийтын эдэбхитэд ой модотой газарнуудта олон постнуудые байгууһба.

Мүн лэ эдэ агнаха дуратайшуул Улаан-Үдэ хотоһоо олон ерэдэг. Тэдээндэ агнууриин хэдэн дүримүүдые дахин һануулхада шухала. Агнажа ябаһан хүн бэедээ агнууриин билет, энэ үдэр агнаха зүбшөөлтэй, буу абажа ябаха үнэмшэлгэтэй байха ёһотой. Нэгэ үдэрэй агналгын сэн 77 мүнгэн, харин сезоной сэн 6 түхэриг 60 мүнгэн болоно. Эсэгэ ороноо хамгаалһын дайнай инвалидууд түлбэригүй, дайнда хабаадагшад хахад сэнтэй зүбшөөлнүүдые абаха зэргэтэй. Агнууриин нэгэ үдэрэй туршада ангуушан табанһаа дээшэ шубуу алаха эрхэгүй. Хэрбээ дурсагдагша дүримүүд хазагайруулагдан эбдэгдэбэл, ангуушан 50 түхэригэй яла түлэжэ, буугаа гүрэндэ тушааха баатай болохо.

Агнуурин клубай гэшүүд бэеэ мэдээд агнажа ябаха бэшэ, харин дээрэ хэлэгдэгшэ дүримүүдые хазагайруулха һэдэлгэнүүдые хинажа, байгаалияа хамгаалха гол зорилготой юм.

Ангуушад, байгаалидаа гамтайгаар хандаял! Зулзагатай эхэ амитадые хамгаалжа ябаха уялгатай.

С. ЧАЙКИН.

Кабанскын район.

ТАСС • АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛ АРШАЛАН ХАМГААЛХА

СТОКГОЛЬМ. «Бултанай аюулгүй байдалай түлөө» гэһэн темээр уласхоорондын конференци эндэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Политическэ ба нийтын элитэ ехэ ажал ябуулагшад, дэлхэйн 23 оронoй, тэрэ тоодо хэдэ хэдэн социалис гүрэнүүдэй эрдэмтэд, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Уласхоорондын таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо В. В. Загладин түрүүтэй совет түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадана.

Конференциин нээлтэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ, бүгэдэ-нийтын аюулгүй байдал сахиха эрилтэ бүхы гүрэнүүдэй дай зайсуулан сараха гэһэн хамтын эрмэлзэлһээ уламжална, —гэжэ Швециин премьер-министр Улоф Пальме зааба. Бии байгаа ядерна буу зэбсэгүүдые хороохо, шэнэ түхэлэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүд энэ зорилгые туйлалга хангаха зэргэтэй.

Дэлхэйн ядерна дайн газар дэлхэй дээрэхи хүгжэлтэ дэбжэлтые усадхаха, тэндэ илагшад гэжэ байхагүй, гансал илагдагшад үлэхэ болоно гэжэ премьер-министр зааба. Тиимэһээл бүхы оронууд дэлхэйн ядерна дайе зайсуулан сарахые хүсэнэ бшуу. Буу зэбсэг үрдилдэн байжа бүтээжэ, Европодо ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые тараан тодхожо, айлган «һүрдөөхэ» гэһэн теориие У. Пальме эрид шүүмжэлбэ. Түби дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба амгалан байдал түйлахын тулада зүүнэй ба баруунай оронуудай хоорондо бүтэмжэтэй хөөрэлдөө хэхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлээ.

УРЯА БАТАЛАН АБТАБА

ВАРШАВА. Баруун Европын оронуудта американ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхолго буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгын шэнэ шатада эхи табиха болоно. Иимэ эрхэ байдалда ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй нөөсэнүүдые усадхаха талаар Советскэ Союзай найруулһан эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд онсо удха шанартай болоно. «Эб найрамдалай хото» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ Вроцлав хотодо олгоһон ушараар Соведэй Президиумэй гэшүүдтэй городой олонниитын уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй президент Р. Чандра энээн тухай мэдүүлбэ.

Буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулха талаар ябуулгануудые эрид шууд дэмжэхые уряалһан уряа уулзалга дээрэ баталан абтаа. Польшын баруун хилэнүүдтэ дүтэ шадар дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ядерна ракетэнүүдые тараан тодхохые түсэблэжэ байһан баримта таанадые, Вроцлавын хүн зониие, һанаа амар байлгаха ёһогүй гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Һэримжэтэй байхые, эб найрамдал ба ажабайдал хамгаалхын тула эдэбхитэй. гэзэр тэмсэхые бүхы оронуудай олонниитые уулзалгада хабаадагшад уряалһан байна.

ПОРП-ын ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. ПАП агентствын мэдээсэлһэнэй ёһоор, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро орон доторхи политическэ ба экономическа байдалые хаража үзэхэдөө, тэрэ саг үргэлжэ һайжарна гэжэ тэмдэглэбэ. Нийтын ба политическэ байдалдашье һайн хубилалтанууд ажаглагдана.

Нийтын экономическа кризисые дабалгые түргэдхэхэ, арадай һуудал байдалые һайжаруулгые хангаха хүгжэлтын замда орохо, социалис гүрэниие бэхижүүлхэ хүсэлтэй бүхы хүнүүдтэй партиин хүтэлбэрилэгшэд хэлсээ хэхээр бэлэн юм. Гэхэтэй хамта политическэ дайсадтай эрид шууд тэмсэл нэгэн доро ябүүлха юм.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эхилһээр 44 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа, поляк арад уласхоорондын байдалай хүгжэлтөөр һанаагаа зоонги гэжэ мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Ю. В. Андроповой найруулан дэбжүүлһэн Советскэ Союзай эб найрамдалта шэнэ шухала үүсхэл ядерна буу зэбсэг хуряаха ба амгалан тайбан байдал аршалан хамгаалха зам нээнэ, поляк арадай бодото эрилтэнүүдтэ харюусана.

ГДР-эй партийно-гүрэнэй делегациин албанай хэрэгээр ПНР-тэ ерэлгын дүнгүүдые, хоёр ороной ба арадуудай хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаануудые саашадань хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй шухала удха шанартай байһые ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро үндэрөөр сэгнэбэ.

УЛАСХООРОНДЫН БАЙДАЛЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХА

БЕРЛИН. Ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үрдилдэн бүтээлгые болюулха, буу зэбсэг хизаарлаха ба хуряаха талаар СССР-эй шэнэ үүсхэлнүүд, тэрэшэлэн Варшавска Договорто хабаадалаг гүрэнүүдэй Прагадахи политическэ деклараци дотор найруулагдаһан бүтэмжэтэй дурадхалнууд уласхоорондын байдалые һайжаруулха болото зам нээнэ. СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер болон албанай хэрэгээр ГДР-тэ ерээд байһан Венесуэлын Коммунис партиин Генеральна секретарь Х. Фарна энээн тухай мэдүүлбэ.

Берлиндэ болоһон уулзалгын үедэ тэдэнэр амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулһан империализмын хараа шугамаар һанаагаа зобожо байһан тухайгаа элирхэйлбэ. Баруун Европодо американ шэнэ ядерна ракетэнүүдые тараан тодхоолго- хогүй гээшэ мүнөө үеын гол эрилтэ болоно,—гэжэ заагдаа. Нигэжэл буу зэбсэг үрдилдэн бүтээлгэдэ эсэс табижа, ядерна дайнай аюулые зайсуулан саража болохо байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Өөрынгөө мэргэжэлээр омогорхохо» — түрүү бэшэг. «Хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ» — Д. Петровой статья. «Нёдондонойхиһоо ехээр» —Ю. Коркиной тобшо мэдээсэл. «БАМ: үдэр үдэрэй хэрэгүүд» — В. Байкаловай эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Коммунистын үгэ ба хэрэг». А. Козловой «Өөрын жэшээ—эрхим хүмүүжүүлэгшэ» гэһэн корреспонденци. «Һайхан сэдьхэл»—С. Бутыринагай очерк. «Һүүлшын почтоһоо». «Ерээдүйн халаан тухай оролдохо»— П. Лазаревай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Номой таг». «Аха дүү арадуудай бүлэ соо» — И. Яриневскиин статья.

Дүрбэдэхи ... «Ангуушад... һалагшад... вагай стат... бари». Т... тухай.

Редактор
И. Р...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96. приемная—2-54—54. зам. редактора—2-68-08. зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь —2-50-52. секретариат—2-66-76. отделы: партийной жизни — 2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36. 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58 культуры и школ—2-60-21. 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93. писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина... Н-03597. Заказ № 205. Индекс ...